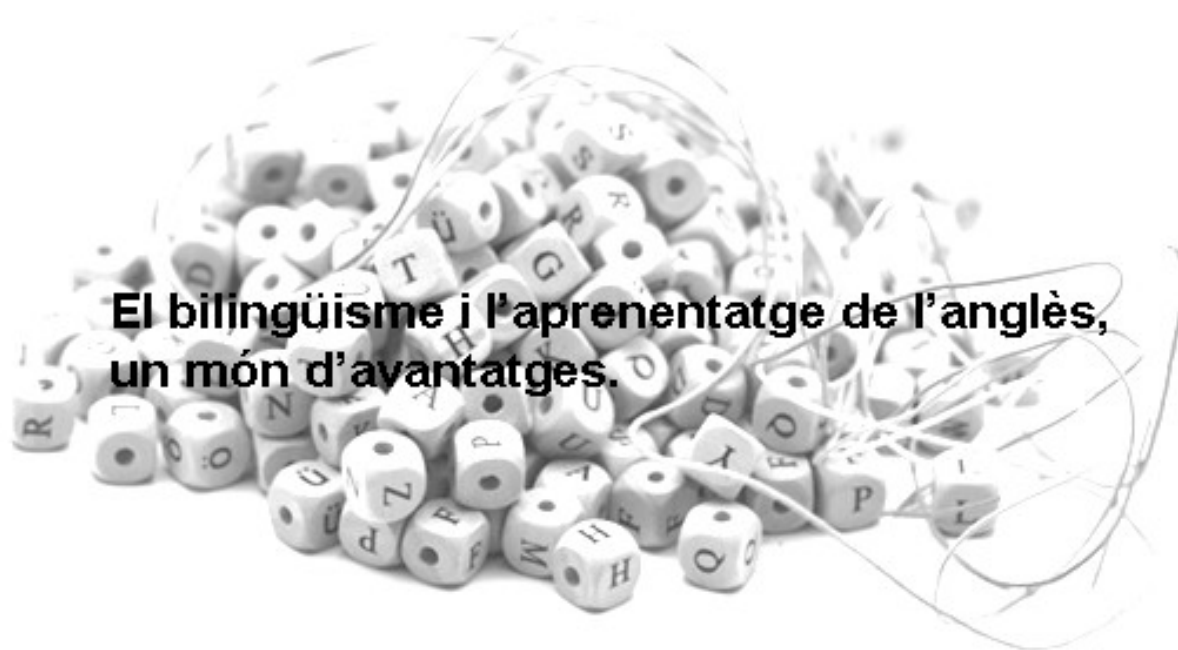

TREBALL DE RECERCA

**El bilingüisme i l'aprenentatge de l'anglès,
un món d'avantatges.**

Juliana Chiva

ÍNDEX

- Marc teòric:

Introducció	3
1-Bilingüisme	4
1.1-Tipus i classificacions	4
1.2- Raons per a bilingüalitzar-se	6
1.3- Conseqüències del bilingüisme	6
1.4- La U.E. i les llengües regionals	7
1.5- Bilingüisme a Catalunya	8
1.5.1- Marc legal lingüístic	9
1.6- Bilingüisme al País Basc	10
1.6.1- Ensenyament	10
1.7- Bilingüisme a Galícia	11
1.7.1- Ensenyament	11
1.8- Bilingüisme a altres països	12
1.8.1- Quebec	13
2- Aprenentatge de l'anglès	14
2.1- Introducció a les escoles	14
2.2- Adquirir o aprendre una llengua estrangera	14
2.3- Dificultats per a l'estudiant	14

2.3.1- Diferències fonètiques i fonològiques de l'anglès amb el català i el castellà.....	15
2.3.2- Dificultats amb els sistemes morfosintàctics	20
- Part pràctica	24
3- Hipòtesis	24
3.1- Hipòtesis generals	24
3.2- Hipòtesis de les enquestes	24
3.3- Hipòtesis del Jclic	25
4- Treball de camp	26
4.1- Explicació del treball de camp	26
4.2- Enquestes	29
4.3- Projecte JClic	40
5- Conclusions	49
6- Agraïments	52
7- Netgrafia	53

INTRODUCCIÓ

Aquest treball de recerca és un treball en el qual ens basarem en dos conceptes que relacionarem i dels quals intentarem extreure conclusions tenint en compte les diferents variables que intervenen en l'estudi.

Per una part tenim el concepte del bilingüisme i per altra banda tenim el de l'aprenentatge d'una llengua estrangera. Concretament aquest treball es basa en el bilingüisme més representatiu del territori estatal, com és el que comprèn la llengua catalana, però també la gallega i la basca, junt amb la castellana, i l'aprenentatge de l'anglès, llengua estrangera més practicada també, al llarg del nostre entorn.

Examinarem els avantatges i inconvenients que proporciona el fet de ser bilingüe, diferenciant-ho del monolingüisme i els relacionarem amb el coneixement i aprenentatge de l'anglès.

1. BILINGÜISME

Començarem, doncs, definint el concepte de bilingüisme, que fa referència a l'existència de dues llengües en un individu o grup social i que es tracta d'una concreció del plurilingüisme. Es defineix un subjecte com a bilingüe quan domina més d'una llengua. De fet, en la pràctica, el bilingüisme no és un fenomen de la llengua, sinó del seu ús. I la sociolingüística s'ocupa de les relacions entre les dues possibles llengües en contacte.

Una vegada definit, no és fàcil ajuntar criteris respecte al que consisteix dominar una llengua. En un sentit ampli, la majoria de la població mundial podria considerar-se bilingüe si el criteri s'estengués tan sols a la capacitat d'entendre o produir un mínim de frases en una llengua determinada.

En el nostre cas basarem el bilingüisme tan sols en el cas en què l'individu parli, entengui i utilitzi les dues llengües que són el català i el castellà, és a dir, que impliqui la capacitat de funcionar en ambdues llengües d'acord amb unes necessitats determinades. De fet, prendrem el cas en què en l'àmbit casolà es parlin les dues llengües.

Un cop definit, en veurem les seves possibles classificacions i el posicionarem segons el que utilitzarem al llarg del treball.

1.1. Tipus i classificacions

Així doncs, hi ha diversos tipus de bilingüisme, i diverses classificacions d'aquest:

- **Bilingüisme individual:** Es produeix si un individu té la capacitat de dominar dues llengües. El psicolingüisme s'encarrega d'estudiar aquest fenomen. Hi ha diferents tipus de bilingüisme individual:
  - **Bilingüisme actiu:** L'individu entén i utilitza dues llengües.
  - **Bilingüisme passiu:** L'individu entén i utilitza una de les dues llengües i l'altra l'entén però no la utilitza.
  - **Bilingüisme simètric:** L'individu coneix les dues llengües a igual nivell.
  - **Bilingüisme asimètric:** L'individu coneix millor una llengua que l'altra.
  - **Bilingüisme instrumental:** L'individu estudia una llengua per necessitat, per raons pràctiques.
  - **Bilingüisme integrador:** L'individu estudia una segona llengua amb el desig de convertir-se en membre de la comunitat que la parla.
- **Bilingüisme territorial:** Es produeix quan un territori es troba dividit en dues parts i a cada una s'utilitza una llengua diferent. Un exemple seria Bèlgica on es parla francès i flamenc o Canadà, en què es parla anglès i francès.
- **Bilingüisme social:** Quan en un determinat grup social de qualsevol mena es fan servir dues llengües, sigui per a finalitats diferents o per a la mateixa, a causa de qualsevol factor (imposició política, immigració, necessitats de comunicació...)
  - **Bilingüisme unidireccional:** es dona quan els parlants d'una llengua determinada coneixen la seva i la de l'altre grup, mentre que els parlants de la segona només coneixen la seva (uns són bilingües i els altres unilingües).
  - **Bilingüisme bidireccional:** fa referència a un cas raríssim en què els membres d'ambdós grups socials coneixen les dues llengües.

Una altra possible classificació és la següent:

- **Bilingüisme ordenat:** quan es mantenen perfectament diferenciats els dos sistemes lingüístics, amb poca o nul·la interferència.
- **Bilingüisme desordenat:** quan es barregen els sistemes, tot creant, de vegades, un altre “suprasistema” que aplega les característiques de tots dos sistemes.
- **Bilingüisme simètric:** es dominen dues llengües d'igual manera, encara que es tracti de situacions diferents.
- **Bilingüisme asimètric:** no es dominen de manera equivalent les dues llengües.
- **Bilingüisme neutre:** l'ús d'una o altra llengua és lliure, indistintament i sense conflictes. També s'anomena funcional.
- **Bilingüisme diglòssic:** la tria no és lliure perquè existeix una insubordinació entre les llengües.
- **Bilingüisme limitat:** afecta una part de la comunitat, tant des d'un punt de vista geogràfic com social.
- **Bilingüisme generalitzat:** quan el fenomen s'estén a tota la comunitat sense excepcions considerables.
- **Bilingüisme oficial:** quan les dues llengües gaudeixen d'un marc legal igualitari.
- **Bilingüisme no oficial:** quan una de les llengües no és reconeguda oficialment.

El bilingüisme, però, és sempre un fet individual; és a dir, són bilingües les persones, mai les nacions, les quals sempre disposen d'una llengua pròpia, l'autòctona.

En matèria de política o de normalització lingüística el bilingüisme social pot tenir funcions diferents; així, en països amb dues llengües en contacte, el foment del bilingüisme pot ésser útil a una política assimilista que comportaria la pèrdua d'ús d'una de les llengües.

Al contrari és quan el que s'estableix és una situació relativament estable implantant la cooficialitat lingüística; és a dir, un bilingüisme oficial amb voluntat d'igualtat.

Hi ha teories que veuen el bilingüisme social com una situació transitòria que porta a la llarga a l'abandonament d'una de les llengües i es cita com exemple el cas dels ibers que malgrat l'existència de monedes i altres evidències de bilingüisme van acabar llatinitzant-se i actualment no es pot desxifrar la llengua ibera.

Els grups socials anomenats bilingües no ho solen ésser de manera homogènia ja que es donen moltes diferències individuals en el grau de competència lingüística.

La diglòssia encara que etimològicament (deriva del grec) significa el mateix que bilingüisme, és un terme reservat per definir un ús d'una llengua caracteritzat per la percepció d'inferioritat d'aquesta, és a dir, que un grup social fa servir sistemàticament diferents variants lingüístiques segons la situació sigui formal o informal.

1.2 Raons que poden portar un individu al bilingüisme:

- **bilingüisme instrumental:** una persona aprèn una segona llengua perquè en té necessitat.
- **bilingüisme integrador:** és la motivació que porta un ciutadà a aprendre una nova llengua per integrar-se dins la societat que la parla.
- **bilingüisme cultural:** una persona aprèn una llengua perquè li interessa la cultura que aquesta vehicula.
- **bilingüisme familiar:** en el context familiar es parlen dues llengües. I que és el que tindrem en compte en aquest treball, ja que les altres hi són majoritàriament presents.
- **bilingüisme ambiental:** quan s'adquireix per l'ambient extra familiar.

1.3 Conseqüències del bilingüisme

Hi ha hagut molta discussió sobre les conseqüències del bilingüisme primerenc. Històricament, el bilingüisme primerenc es considerava com a perillós, el que porta a la confusió i incitar els trastorns del llenguatge i retard en el llenguatge. La investigació ha deixat clar que el bilingüisme primerenc pot portar avantatges cognitius, especialment en àmbits com ara ajudar els nens a comprendre la naturalesa arbitrària dels sistemes de llenguatge i sistemes d'alfabetització.

Òbviament, la principal conseqüència positiva del bilingüisme és saber dos idiomes - i per tant ser capaç de conversar amb un nombre major de persones, així com tenir

accés a dues cultures, dos cossos de la literatura, i dues visions del món. Per als nens en les comunitats de minories lingüístiques, el manteniment de la seva llengua ancestral conserva vincles amb els seus avis i manté oberta l'opció de crear experiències com la identificació ètnica i orgull, així com la continuïtat cultural. Parlar altres idiomes també té avantatges econòmics, com a bilingües estan en demanda en la nova economia global.

En aquest cas, però parlarem de les conseqüències més enllà de la pròpia acceptació per part d'un col·lectiu, el fet de tenir una riquesa lingüística i cultural i, per descomptat, dels avantatges que aquest bilingüisme té dins de l'àmbit laboral. Sinó que el portarem més enllà del que és evident.

1.4 La Unió Europea i les llengües regionals.

La política lingüística de la Unió Europea promou la diversitat lingüística i el multilingüisme. La Unió dedica uns fons per a programes dedicats a l'aprenentatge amb l'objectiu de què es coneguin dues llengües a més de la llengua materna.

- **La Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries**

És un tractat europeu adoptat a Estrasburg el 5 de novembre de 1992 sota els auspicis del Consell d'Europa per tal de promoure les llengües regionals i minoritàries d'Europa.

El tractat fa referència només a les llengües emprades tradicionalment per ciutadans dels estats membres (excloent així les llengües utilitzades per immigrants procedents d'altres estats), les quals difereixen significativament de la llengua majoritària o oficial de l'estat (excloent així el que l'estat membre vol considerar com a simple dialecte de la llengua oficial o majoritària). Les llengües objectes del tractat poden tenir tant una base territorial (és a dir, són parlades per poblacions de regions o àrees dins de l'estat) o bé són utilitzades per minories lingüístiques dins l'estat sencer (incloent així llengües com el jiddisch i el romaní, que s'utilitzen en àmplies àrees geogràfiques).

Es calcula que al voltant de 40 milions de ciutadans de la Unió utilitzen regularment una llengua regional o minoritària històrica. Segons informes de la UNESCO hi ha més de 30 llengües europees amenaçades, pel que encara que s'utilitza el terme de llengua minoritària sol ser un eufemisme de llengua minoritzada, que no són sinònims.

De fet, el català, és la llengua oficial d'una àrea demogràfica d'uns 11.500.000 habitants.

- Actualment té uns 11,5 milions de parlants
- El nombre de parlants és superior o equiparable al danès, suec o grec, per exemple.
- És llengua oficial a Andorra, Principat de Catalunya, Illes Balears i País Valencià.
- També es parla a la Franja de Ponent, a la Catalunya Nord, al Carxe i a l'Alguer.
- És la 22a llengua més traduïda en versió original en el món editorial.
- Ocupa el 19è lloc a Internet (pàgines webs per parlant).

1.5.1. Marc legal

El Consell d'Europa en la seva política de salvaguardar la varietat lingüística europea va estimular el tractat internacional Carta Europea de les Llengües Minoritàries o Regionals, que van signar diversos dels Estats. Aquesta possible protecció i el seu grau l'estableixen els propis Estats. Espanya va signar i posteriorment el va ratificar amb entrada en vigor l'1 d'agost de 2001, establint que protegia les llengües segons disposessin les comunitats autònomes en els seus Estatuts d'Autonomia.

De fet, la Constitució espanyola de 1978 estableix que el castellà és la llengua oficial de l'Estat; que tots els espanyols tenen el deure de conèixer-lo i el dret d'utilitzar-lo; que les altres llengües de l'estat són també oficials a les diferents comunitats autònomes d'acord amb els seus estatuts d'autonomia; i que la riquesa de les diverses modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que ha de ser objecte d'una protecció i d'un respecte particulars.

Catalunya, amb la seva pròpia legislació, (l'Estatut d'Autonomia de Catalunya), afirma que la llengua pròpia de Catalunya és el català; que la llengua catalana hi és llengua oficial, juntament amb el castellà, llengua oficial a tot l'Estat; que la Generalitat garantirà l'ús normal i oficial de les dues llengües, adoptarà les mesures necessàries per a garantir-ne el coneixement i crearà les condicions que permetin aconseguir la seva plena igualtat pel que fa als drets i deures dels ciutadans de Catalunya

El nou Estatut d'Autonomia de Catalunya és l'únic que estableix alguns canvis importants pel que fa a l'estatut jurídic de la llengua:

- Drets i deures lingüístics. En primer lloc s'estableix el deure de conèixer el català. D'aquesta manera tothom té dret de conèixer el castellà i el català, dret d'emprar el castellà i el català, deure de conèixer el castellà i el català.
- Llengua pròpia. L'estatut català estableix que la llengua pròpia de Catalunya és el català i n'és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions i dels mitjans de comunicació públics, i en l'ensenyament.
- Per últim el nou estatut obliga a l'Estat a emprendre les accions necessàries per al reconeixement de l'oficialitat del català a la Unió Europea i assegurar-ne la presència.

1.6 PAÍS BASC

[El bilingüisme al País Basc.](#)

El reconeixement que atorguen les institucions cap a l'euskera varia d'una comunitat a una altra, en la Comunitat Autònoma Basca és oficial a tot el territori, mentre que a la Comunitat Foral de Navarra només a la zona bascofona, reconeixent la llei certs drets als parlants a la zona mixta.

1.6.1 Ensenyament

L'ensenyament al País Basc difereix clarament del català, tot i que els dos es tracten dins d'un marc bilingüe on la llengua castellana hi és present, la immersió lingüística es veu enfocada de diferent manera. Mentre que a Catalunya la llengua és un dels trets més importants de la nació, fent que sigui el principal diferencial i llegat cultural, al País Basc la llengua es manté lleugerament més a part del nacionalisme.

El seu ensenyament es pot realitzar en 3 models que es poden escollir:

Model A	Castellà com a llengua vehicular, excepte en l'assignatura de Llengua Basca i Literatura.
Model B	Una part de les assignatures en castellà (en principi, per a matèries com ara la lectura, escriptura i matemàtiques) i una altra en euskera (sobretot les experiències, plàstica i dinàmica).
Model D	Euskera com a llengua vehicular, excepte en l'assignatura de Llengua Castellana i Literatura.

El mateix decret estableix que en batxillerat i formació professional, els únics models que s'impartiran són l'A i el D. Així mateix, en algunes zones de Biscaia també s'ofereix un quart model per a estudiants que resideixin temporalment al País Basc, anomenat Model X, en què s'utilitza exclusivament el castellà i els seus alumnes estan exempts de l'assignatura de Llengua Basca i Literatura.

1.7 GALÍCIA

El bilingüisme a Galícia.

Els dos idiomes oficials de Galícia són el castellà i el gallec. El gallec és reconegut com a llengua pròpia de Galícia en el seu estatut, i té amb el portuguès un tronc comú (galaico-portuguès). La independència portuguesa a l'edat mitjana va afavorir l'evolució del portuguès i el gallec cap a llengües diferents, ja diferenciades al segle XV.

1.7.1 Ensenyament

Galícia té un sistema d'educació bilingüe, que obliga a impartir en gallec un nombre mínim d'assignatures i permet que sobre la resta decideixin els òrgans dels centres i el professorat. A la pràctica, l'educació tendeix a adaptar-se als usos lingüístics de casa zona. En el medi rural predomina el gallec, primer idioma per a la majoria dels alumnes. En les àrees urbanes, i especialment en els centres privats, el gallec es ceneix als límits legals i prima el castellà.

El 2004 es va aconseguir un acord unànim al Parlament autonòmic per donar suport a un Pla de Normalització Lingüística que inclou el propòsit de garantir que almenys la

meitat de les assignatures de primària, ESO i batxillerat s'impartissin en gallec en tots els centres.

L'actual sistema estableix que en els primers nivells educatius de les classes s'impartiran en la "llengua materna predominant en l'alumnat", sense descuidar el propòsit del bilingüisme. A partir del segon cicle de primària (8-9 anys), el castellà només és obligatori per a l'assignatura d'aquesta llengua, i en gallec s'estudia, com a mínim, l'assignatura del coneixement del medi natural i social a primària, també a secundària, a més d'una assignatura optativa, en batxillerat, dues assignatures obligatòries i una altra optativa. De la quota obligatòria de gallec queden exclosos els idiomes estrangers i les matemàtiques.

Els alumnes d'altres comunitats estan exempts de l'avaluació de llengua gallega durant 3 anys, encara que han d'assistir a aquestes classes. Els pares no poden triar una llengua única per a l'educació dels seus fills. En teoria, i de fer passa a les zones rurals, és legal impartir totes les assignatures en gallec, excepte la de llengua espanyola.

El coneixement del gallec és imprescindible per fer oposicions a professor.

1.8 Bilingüisme a altres països

En l'actualitat existeixen en el nostre planeta prop de 200 estats sobirans i es considera que el nombre de llengües vives pot situar-se entorn de les 6000. La desproporció existent entre una i altra xifra dóna una primera idea de la dificultat que suposa l'organització pública de l'ús de les llengües en els diferents Estats. Per descomptat, una aproximació que parteixi del caràcter bàsicament monocultural i unilingüe dels diferents estats no pot resultar d'acord amb la realitat lingüística ni amb la identitat cultural de les persones i dels grups que formen la humanitat.

El nostre cas no és l'únic.

1.8.1. El Quebec.

La província del Quebec està situada al Canadà, i és territorialment la més gran. Compta amb una població que supera els 7,9 milions d'habitants. Per la seva llengua, la cultura i les seves institucions, forma una «nació dins del Canadà»

L'idioma oficial de la província és el francès, és l'única província canadenca on la majoria de la població és francòfona, l'anglès no és reconegut com a llengua oficial per les lleis de la província, però segons la llei constitucional del Canadà de 1867 tant el francès com l'anglès poden ser usats en l'Assemblea Nacional del Quebec i en les corts judicials, alguns documents oficials també han d'estar en ambdós idiomes. Segons el cens de 2001, la llengua majoritària és el francès, parlada pel 81,2% de la població. El 10,0% parla una llengua no oficial (els anomenats lòfons), el 8,0% és anglòfon i tan sols són bilingües el 0,8% de la població.

La situació lingüística i cultural d'aquest territori sempre ha estat comparada amb la de Catalunya, ja que compartim similituds com ara:

- Canadà té una llengua pròpia minoritària al país: el país té majoritàriament com a llengua l'anglès i el Quebec el francès.
- Un desig de mantenir els trets diferencials respecte al conjunt.
- Un fort sentiment que els impulsa a l'autodeterminació i una eventual independència.

En canvi, però, trobem també certes diferències força notòries:

- La societat del Quebec és monolingüe, el 81% és parlant monolingüe francès, el 10% parla altres llengües i l'anglès (oficial en la resta de Canadà), que és la llengua materna del 8%, dels quals la majoria parla també francès.
- La societat catalana és, majoritàriament, bilingüe. El 98% de la població sap parlar castellà i gairebé el 80% també ho sap en català.

2. ANGLÈS

2.1. La llengua anglesa, llengua estrangera

L'anglès com a llengua estrangera es va començar a introduir a les escoles a partir de l'any 79-80. Anteriorment la llengua estrangera estudiada havia estat el francès.

2.2. Adquirir o aprendre una llengua estrangera

Els adults poden accedir a dues formes diferents i independents en el desenvolupament de la competència lingüística. La primera és l'**adquisició**, procés similar a la forma en què els nens desenvolupen l'habilitat de la seva llengua materna: no són conscients que estan adquirint una llengua sinó que estan utilitzant el llenguatge per comunicar-se. Tampoc tenen clares les regles de combinació, sinó que despleguen un "sentit o intuïció" del que és correcte. Altres formes d'anomenar-ho serien aprenentatge implícit, aprenentatge informal o natural.

L'altra forma d'aconseguir la competència de la llengua estrangera és **aprenent** la llengua. En aquest procés l'alumne és conscient de les regles de construcció i ús i pot parlar-ne (regles gramaticals). Seria un tipus d'aprenentatge explícit i formal. Alguns teòrics han assumit que els nens **adquireixen** i els adults **aprenen**, però aquesta hipòtesi sosté, a més a més, que l'habilitat per adquirir una segona llengua no desapareix amb la pubertat. La qual cosa no significa que els adults podran accedir tal com ho fan els nens.

2.3. Les dificultats per a l'estudiant

La pràctica d'ensenyament d'idiomes amb freqüència s'assumeix que la major part de les dificultats que els alumnes s'enfronten en l'estudi de l'anglès és una conseqüència de la mesura en què la seva llengua materna difereix de l'anglès (una anàlisi contrastiva d'aproximació). Un nadiu català, per exemple, pot tenir moltes més dificultats que un parlant nadiu d'alemany, perquè l'alemany està estretament relacionat amb l'anglès, mentre que el català o castellà no ho és. Això pot ser cert per a qualsevol persona de qualsevol llengua materna quan es proposa aprendre qualsevol altre idioma.

2.3.1. Diferències fonètiques i fonològiques de l'anglès amb el català i el castellà.

Els alumnes espanyols mitjans d'anglès solem ensopegar en un moment del nostre aprenentatge amb un mur que no sentim amb ànim suficient de superar (no per començar, ja que l'inici ens sol resultar més fàcil). Quantes vegades alumnes suspesos en anglès trobem la solidaritat dels nostres companys d'altres assignatures que ens comenten frases del tipus de "No m'estranya, a mi l'anglès no se m'ha donat mai bé ". Aviat descobrim que l'anglès és una llengua 'endimoniada', que no es pronuncia com s'escriu i que un mateix so, especialment els vocàlics, poden reflectir de formes diferents en la llengua escrita. Com a exemple direm que el diftong ea el trobem pronunciat de, almenys, quatre formes diferents i fins i tot s'admeten per a algunes d'elles dues pronunciacions:

bear /beə/ /ber/ near /nɪə/ /nɪr/ flea /fli:/ break /breɪk/

Tal i com mostra el següent poema, si no sabem com es pronuncia una paraula anglesa, no la podrem endevinar. Aquest poema, que no sabem si pretén aconsellar o desaconsellar l'aprenentatge de l'idioma, almenys, ens revela alguns dels misteris del sistema fonològic anglès i finalitza mostrant la crua realitat "els sons i les lletres no concorden":

When the English tongue we speak

Why is *break* not rhymed with *weak*?

Won't you tell me why it's true

We say *sew*, but also *few*?

And the maker of a verse

Cannot rhyme his *horse* with *worse*?

And think of *goose* and yet of *choose*,

Think of *comb* and *tomb* and *bomb*,

Doll and *roll* and *home* and *some*.

And since *pay* is rhymed with *say*,

Why not *paid* with *said* I pray?

Think of *blood* and *food* and *good*;

Beard is not the same as *heard*,

Cord is different from *word*,

Cow is cow, but *low* is low,'

Shoe is never rhymed with *foe*.

Think of *hose* and *dose* and *lose*,

Mould is not pronounced like *could*.

Why is it *done*, but *gone* and *lone*-

Is there any reason known?

To sum it up, it seems to me

That sounds and letters don't agree.

Així doncs, una de les coses que més crida l'atenció a l'hora d'estudiar aquestes dificultats és la diferència que existeix entre els sistemes fonològics del català i el castellà, i el de l'anglès. Si un error fonètic pot produir cert aire forà a les orelles d'un parlant natiu, la veritat és que el fonològic pot arribar a causar falta de comunicació, i

les primeres dificultats que trobem en l'estudi de l'anglès ens poden portar en un primer moment al rebuig i, posteriorment, l'abandonament de l'assignatura, com és el cas de molts alumnes de l'escola.

Analitzem quines són les diferències més significatives que separen l'anglès del català i el castellà i si realment aquestes diferències poden suposar, com creiem, el primer problema en el nostre aprenentatge.

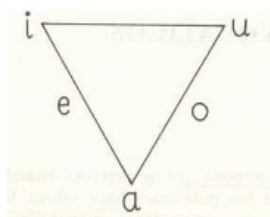
Pel que fa al **sistema vocàlic**, la llengua anglesa:

- Té un elevat nombre de fonemes vocàlics, 12; enfront de les 8 vocals del català i les 5 del castellà.
- Té un so desconegut per al castellà, però no per al català, /ə/, present en gairebé totes les paraules.
- Distingeix entre vocals llargues i breus, distinció inexistente en el català i el castellà.

En estudiar idiomes que tenen un espectre de vocals tan extens, la percepció de la vocal correcta presenta grans dificultats, especialment als parlants de llengües amb un reduït nombre de vocals, com és el castellà i el català (en menys mesura). La distinció entre vocals llargues i breus, que el castellà i el català desconeix, és tan imprescindible com per poder distingir un 'Vaixell', ship // d'una 'ovella', sheep //, o 'aquest', this // de 'aquests', these //.

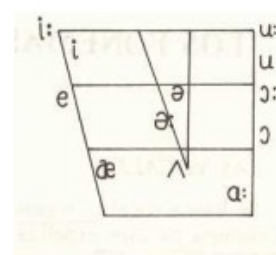
Presentem aquí els esquemes corresponents als sistemes vocàlics del català, del castellà i de l'anglès:

Català

Castellà

Anglès

Pel que fa al **sistema consonàntic**, la llengua anglesa:

- Pronuncia marcadament les consonants oclusives finals, cosa que no fa el castellà, però si el català, que marca significats tan imprescindibles per a la comunicació com el present o el passat, no és el mateix “*I love you*” que “*I loved you*” ('estimo' / 'et vaig estimar').
- Distingeix entre la bilabial / b / i la fricativa / v /, cosa que el català i el castellà només tenen la bilabial.
- Posseeix una sèrie de consonants sibilants sordes i sonores / s /, / z /, de les que el castellà només distingeix la / s / sorda i la / z /, la ch. I el català també ho fa amb la /z/ sonora.
- Té per inici de paraula la / l / líquida, el català i el castellà no, i el seu domini ens portaria, ni més ni menys, que a saber pronunciar correctament una gran quantitat de paraules com ara: speak, sport, storm, smoke...

En conclusió, caldria ressaltar que dels 36 fonemes anglesos, l'espanyol només té 18 en comú i que davant d'un anglès 'no fonètic' tenim un castellà d'escriptura totalment fonètica i un català semifonètica, la qual cosa comporta que els espanyols han d'aprendre tant la pronunciació com l'escriptura. A més, la llengua anglesa és extremadament econòmica en l'ús de síl·labes, molt compacta, amb un gran nombre de paraules monosil·làbiques, el català i el castellà, en canvi, són polisíl·labs.

Això ens porta directament a l'anàlisi de l'entonació, l'accent i el ritme, els anomenats fonemes suprasegmentals, que són igualment importants perquè la comunicació no s'interrompi.

De nou una barrera per a l'aprenentatge de l'anglès ja que ens trobem amb un sistema diferent del nostre:

- L'entonació anglesa, amb les seves freqüents pujades i baixades tonals, és completament oposada a la nostra, gairebé sense distinció tonal; aquesta entonació és difícil de sistematitzar i ensenyar perquè les frases poden portar no només un significat general (pregunta, asseveració, dubte, etc.), sinó també altres d'ordre connotatiu que expressin l'actitud del parlant. Això fa que determinats missatges quedin ocults per les nostres orelles i, per descomptat, siguin difícils d'assimilar.
- L'accent anglès pot ser de paraula o d'oració. Si el primer tendeix a accentuar la primera síl·laba de les paraules, l'accentuació de l'oració posa en joc tota una sèrie de formes fortes i febles fent que el grup de paraules que sol aparèixer en la seva forma feble amb prou feines es distingeixi en la cadena parlada.
- L'accent produeix unes pautes rítmiques determinades que donen un ritme accentual a la llengua anglesa, mentre que en català i castellà es parla de ritme sil·làbic. El ritme anglès ens produeix un efecte entretallat i la llengua anglesa parlada amb el nostre ritme pot portar a dificultar la comprensió.

Troblem difícil la llengua anglesa i amb raó, ja que almenys el sistema fonològic no ens ho posa fàcil, com acabem de veure. Per això ens hem preguntat si en altres països del nostre entorn europeu passa el mateix. Els resultats de l'anàlisi d'altres sistemes fonològics demostren que el castellà és la llengua que més es diferencia de l'anglès:

- L'alemany i l'anglès comparteixen la distinció entre vocals llargues i breus. Té 9 sons vocàlics; distingeix b / v, s / z, les oclusives sordes p / t / k s'aspiren a l'inici de paraula, es pronuncien al final i / t palatalitzen. Pel que fa al accent de paraula, l'alemany de la mateixa manera que l'anglès, tendeix a situar-se al principi i les dues llengües posseeixen dos accentuacions en les paraules compostes.
- El francès comparteix amb l'anglès un alt nombre de vocals, 16, i compten amb almenys 7 vocals comuns, a més distingeix entre vocals obertes i tancades. Entre les consonants, tenen en comú 17, i es compten entre elles les consonants que presenten greus problemes per a l'espanyol. Finalment, comparteixen la pronunciació de les consonants oclusives finals.

- El **portuguès** té 7 sons vocàlics i 19 consonàntics entre els quals es troben alguns dels que causen problemes als castellanoparlants com la /z/ sonora, la /d/ africada, la nasal vetllar /ŋ/ que no existeixen en castellà, però sí en català, com a fonemes independents.

2.3.2. Dificultats en els sistemes morfosintàctics.

En aquest cas, hem fixat la nostra atenció en alguns dels problemes més importants que ens trobem a l'hora d'enfrontar-nos a la **morfologia i sintaxi** anglesa, a causa de l'absència de construccions similars en les nostres llengües maternes, i que estudiants d'anglès d'altres idiomes no es troben, particularment els de les llengües germàniques.

- Pel que fa a la morfologia, causa molts problemes la invariabilitat del adjectiu així com la seva col.locació davant del substantiu que complementa.

Ex: “*Beautifuls girls*” en comptes de “*beautiful girls*”.

- Una vegada que acceptem la conjugació analítica del verb, amb la utilització de verbs auxiliars en la forma interrogativa i negativa de temps sintètics, concepte que resulta força complicat, és difícil tornar al concepte de conjugació només per a una de les persones i formes, la “s” de tercera persona del singular.

Ex: “*She eat*” en comptes de “*She eats*”.

- És igual de conflictiu el genitiu saxó, que de nou és expressar de forma sintètica el que en català i castellà s'expressa de forma perifràstica.

Ex: “*The car of Mary*” en comptes de “*Mary 's car*”.

D'aquesta manera, un dels problemes se'ns produeix quan les formes analítiques i sintètiques no es corresponen. A això, s'hi uneixen formes que no existeixen en l'altre idioma, i els matisos i significats s'han d'expressar d'una manera completament diferent, com l'absència del subjuntiu en anglès, i l'expressió de la modalitat a través dels verbs modals, can, might, must, etc.

- El pla temporal de referència en què es mouen els temps verbals és també concebut de forma lleugerament diferent, per això tenim dificultats en l'ús de temps com els presents, el *present perfect*, etc.
- Pel que fa a la sintaxi, trobem dificultat amb certes construccions inexistents en català o castellà o que no tenen una correspondència clara. Un bon exemple d'això és que, un cop s'ha introduït la forma-ing com gerundi del verb, els és molt difícil utilitzar aquesta mateixa forma com substantiu o adjectiu verbal.

Ex: “*To eat apples is good for you*” en comptes de “*eating apples is good for you*”.

- Trobem molt complicat l'existència d'un ordre de paraules preestablert, com passa amb el subjecte i el verb, i els seus corresponents inversions, que normalment impliquen la separació de les parts que conformen les formes analítiques, com els verbs auxiliars i els verbs amb preposició.

Ex: “*You are coming?*” en comptes de “*Are you coming?*”.

- Els verbs preposicionals o *phrasal verbs* són una font de problemes, ja que les partícules que afecten completament la semàntica del verb original, són morfemes independents.

Encara que això mateix ha passat en la formació d'algunes paraules catalanes o castellanes, el seu origen ja no és apreciat per la ment dels joves, com per exemple perdonar, convèncer, etc. També hi ha una gran diferència entre els *phrasal verbs* entre l'anglès britànic i l'americà.

Ex: la diferència entre *put*, *put away*, *put off*, etc.

- El comportament de les preposicions és també un problema quan uneixen la seva comportament independent respecte a la paraula que regeixen amb l'omissió del pronom relatiu, que mai passa en català o castellà, o en les oracions interrogatives, on poden quedar deslligades del pronom interrogatiu.

Ex: “*This is the man with that I work*” en comptes de “*This is the man I work with*”, o “*To where are you going?*” en comptes de “*Where are you going to?*”

- Les oracions subordinades substantives d'infinitiu amb subjecte en forma de pronom objecte són molt difícils d'entendre, ja que aquesta construcció no existeix ni en català ni en castellà.

Ex: “*I want he eats*” en comptes de “*I want him to eats*”.

- Per acabar aquesta part, podem donar la importància que es mereix, tot i que no s'acostuma a ensenyar a les escoles, que és l'argot i els col·loquialismes. En la majoria dels països de parla anglesa, una gran quantitat d'argot i termes col·loquials s'utilitzen en el llenguatge quotidià. En canvi, però trobem que és molt diferent l'anglès rígid que aprenem a l'escola que la forma en anglès que es parla en situacions normals. Això sovint pot ser difícil i confús per als estudiants amb poca experiència en l'ús de l'anglès quan va a països de parla anglesa. A més, termes d'argot són molt diferents entre les diferents regions i poden canviar ràpidament en resposta a la cultura popular. Algunes frases poden arribar a ser grolleres sense voler-ho si no s'utilitzen de la manera adequada.

Ex: “*What's up?*”, “*What's going on?*”, “*guy*”...

Aquests són algunes de les dificultats que ens trobem a l'hora d'aprendre anglès. No obstant això, no són només causes lingüístiques les que influeixen en el baix nivell de la llengua, sinó també factors socials.

Realment l'anglès no té la importància que hauria de tenir actualment en un món globalitzat com el nostre.

PART PRÀCTICA

3. HIPÒTESIS

3.1. Hipòtesis generals

La hipòtesi principal d'aquest treball és la del fet que les persones bilingües tindran més facilitat a l'hora d'aprendre un tercer idioma. I ho crec així perquè les persones que parlen dues llengües haurien de tenir una capacitat d'atenció i de discriminació més elevada que no pas la d'aquelles persones monolingües. Simplement pel fet que quan s'està parlant una llengua, s'ha de mantenir l'altre en silenci, i aquest procediment inconscient involucra un acte d'estructuració cognitiva.

En aquest cas, em vull basar, bàsicament, en el bilingüisme dins l'Estat espanyol, i de la llengua estrangera anglesa.

Així doncs, persones que visquin en regions bilingües, i que siguin capaces de comprendre i de parlar-les indistintivament, tindran un cert avantatge davant d'aquelles altres capaces, només, de parlar i comprendre el castellà.

Més enllà de la hipòtesi bàsica, n'he formulades unes altres que també hi van lligades i que sustenten la principal.

3.2. Hipòtesis enquestes

Les meves hipòtesis quant a les 100 enquestes realitzades són diverses i es regeixen segons les diferents preguntes. Primerament crec que dins els bilingües hi ha diversos graus segons el grau amb què les dues llengües conviuen. És a dir, els bilingües que a casa parlen les dues llengües, català i castellà, o alguna altra combinació de llengües que es dominin dins l'entorn familiar, els serà més fàcil l'aprenentatge de la llengua anglesa. Aquest fet es veurà reflectit, no tan sols en les notes de l'escola, sinó en els diferents graus de dificultat que troben envers diversos factors:

- Comprendc el que se'm diu.
- Comprendc un text escrit.
- Sóc capaç d'escriure un text.

També hi és un factor important el fet d'anar, o d'haver anat en una acadèmia. Aquest fet podria ser molt important i decisiu a l'hora de comptar amb les notes en la llengua anglesa obtingudes a l'escola. Així doncs, hi ha d'haver una estreta relació entre els anys d'acadèmia i les notes en el mateix àmbit a l'escola. Així com també els factors esmentats anteriorment.

Per últim crec que la majoria d'estudiants pensen que el fet d'anar a una acadèmia els és primordial a l'hora de progressar satisfactòriament en l'assignatura anglesa.

3.3. Hipòtesis JClic

En la primera part, la meva hipòtesi és que els bilingües seran lleugerament més ràpids al contestar, gràcies al domini de dues llengües en lloc de tan sols una. És a dir, tindran més ja que podran descartar dues paraules, i per tant només els quedarà una tercera, que serà l'anglesa. Ho seran, també, gràcies a la capacitat d'atenció, proporcionada pel fet d'haver de conviure amb dues llengües, i per tant pensar en dues llengües i saber quan s'ha d'utilitzar una o l'altra.

En canvi, doncs, els monolingües actuaran (lleugerament) més lents, a causa del domini de només una llengua, la castellana. Així doncs, hauran de discriminar entre dues llengües, un cop eliminada la paraula en castellà. A part d'això la seva capacitat de discriminació no és tan ràpida com la dels bilingües.

Tot i això, dins d'aquesta part es podran observar diferents resultats segons la subdivisió d'aquesta entre una part en la qual les paraules no estan unides per cap mena de significat, és a dir, que tenen un significat diferent les unes de les altres (ex: i la segona part en la qual el significat de les tres paraules és el mateix, i tan sols els diferencia la llengua, Per tant, la primera part serà més lenta tant per a monolingües com per a bilingües, i la segona part serà més ràpida per a ambdós, ja que es podran regir pel significat.

En la segona part, la meva hipòtesi també afirma que els bilingües seran lleugerament més ràpids, gràcies a aquesta capacitat atencional (hipotètica), proporcionada pel fet d'estar pendents de dues llengües a la vegada, encara que només se n'estigui utilitzant una. La part en castellà serà més ràpida en general que la part en anglès.

4. TREBALL DE CAMP

4.1. Explicació

Aquest treball de recerca està basat en un tema molt actual i molt pròxim, un tema del dia a dia, que s'està donant a conèixer a causa de les diverses polítiques lingüístiques i socials, però a més també pel fet que la llengua és un fet identificatiu d'un poble, i un pilar fonamental dels nacionalismes, molt en auge durant aquestes últimes dècades.

Com a tema d'actualitat i tema poc aprofundit, no se n'ha realitzat un gran nombre d'estudis, també a causa de la complexitat de les proves cognitives.

De fet, encara no s'han pogut esbrinar totes les parts del cervell que es posen en marxa o que simplement interactuen amb l'acte lingüístic, però sí que se sap que és molt complex. I això s'ha donat a conèixer gràcies a proves i investigacions amb diferents mostres. Que han acabat donant forma a teories com que el bilingüisme retarda 4 anys la malaltia de l'alzheimer.

Posat sobre la taula, doncs, el fet de la complexitat del funcionament del llenguatge, havia de decidir com enfocar-lo, concretant i limitant un tema específic. Per fer-ho vaig començar posant-me en contacte amb una doctora del C.G.O. (Centre Ginecològic i Obstètric), la Mireia Salas. Ella em va suggerir que ho enfoqués en l'edat d'aprenentatge de la llengua, que com menys edat, més capacitat d'aprenentatge. Però aquesta teoria del llenguatge estava ja molt tocada i vaig decidir descartar aquesta opció.

Més tard em va arribar a les mans un article que parlava del bilingüisme i l'alzheimer. Aquest article posava de manifest, com ja he esmentat suara, que el bilingüisme retardava 4 anys l'aparició d'aquesta malaltia degenerativa. Si el fet de parlar dues llengües podia ajornar-ne l'aparició, significava que realment hi havia molts processos, molts mecanismes formant-ne part, darrere de la parla de dues llengües.

L'enfocament final seria el bilingüisme, enfocament que m'interessava realment, també potser, per la seva relació amb la política actual.

Paral·lelament vam posar sobre la taula el tema de la dificultat per a l'aprenentatge de la llengua anglesa. Un aprenentatge que ens afecta a l'Estat espanyol, però no en canvi a la majoria de la resta de països de la U.E. Per tant, doncs, també és un tema d'actualitat. I més ara que per a qualsevol cosa es requereix de l'anglès.

Tot seguit vaig anar a parlar amb el meu professor de l'acadèmia Rob Coggins, anglès, nascut a Birminham. Entre ell i amb l'ajut també del meu pare, vaig anar buscant diferències i dificultats que es podia trobar um catalanoparlant, o un castellanoparlant, a l'hora d'aprendre anglès. Els alumnes de l'acadèmia van posar sobre la taula allò que trobaven més difícil i el perquè.

Més tard vaig realitzar 100 enquestes que vaig passar a diverses persones i, aprofitant als viatges del hoquei, vaig anar passant entrevistes a gent de diversos llocs de Catalunya.

Llavors em vaig posar en contacte amb diverses persones involucrades en l'aprenentatge de l'anglès o en el bilingüisme: **Barbara Abdelilah-Bauer**, una especialista en psicologia social, lingüística i professora de llengües. Implicada en investigacions sobre el desenvolupament del llenguatge i de la identitat dels nens bilingües. I professora de la Universitat de Poitiers i co-fundadora de l'Associació "bilingüisme Animation, Formation, Information (Bafia)". O amb el Centre Nacional de l'adquisició de la llengua anglesa. Malauradament, cap d'ells em va contestar, i vaig haver de buscar alguna entrevista amb algun doctor. Vaig trucar a l'Hospital de Sant Pau, preguntant pel Dr. Jaume Serra, i al cap d'alguns intents, em van dir que era molt complicat que es pogués posar en contacte amb mi a causa del volum de feina i del poc temps lliure, i que ja em trucarien. No ho van fer i em vaig haver d'espavilar formant les meves pròpies teories.

Després, i veient que el treball havia d'involucrar també persones monolingües, vaig decidir fer un programa informàtic capaç d'enregistrar dades per a poder-les analitzar posteriorment, tot recolzant-me amb les meves hipòtesis. En aquest procés em va ajudar la Prudens Rodríguez, professora universitària i informàtica, que em va recomenar utilitzar el JClic. Per tal de conèixer el seu funcionament vaig fer unes classes a l'Escola d'Informàtica de Mataró, Síntesi. Un cop realitzat el programa, em vaig posar en contacte amb l'administrador del moodle de l'escola, per a poder-lo penjar i fer-lo accessible a escoles de l'estat.

Ens vam posar en contacte amb diverses Escoles Pies espanyoles (La Corunya, Saragossa, Madrid, Sevilla, Bilbao i Santander), però finalment només em van enviar els resultats els del Colegio Calasanz, de Santander. Per a poder obtenir més resultats de persones monolingües, vaig enviar el programa a amics de Madrid i Sevilla,

procurant, així també, que la mostra fos més significativa del monolingüisme de l'estat, i que no tan sols ho fos de la comunitat autònoma de Cantàbria.

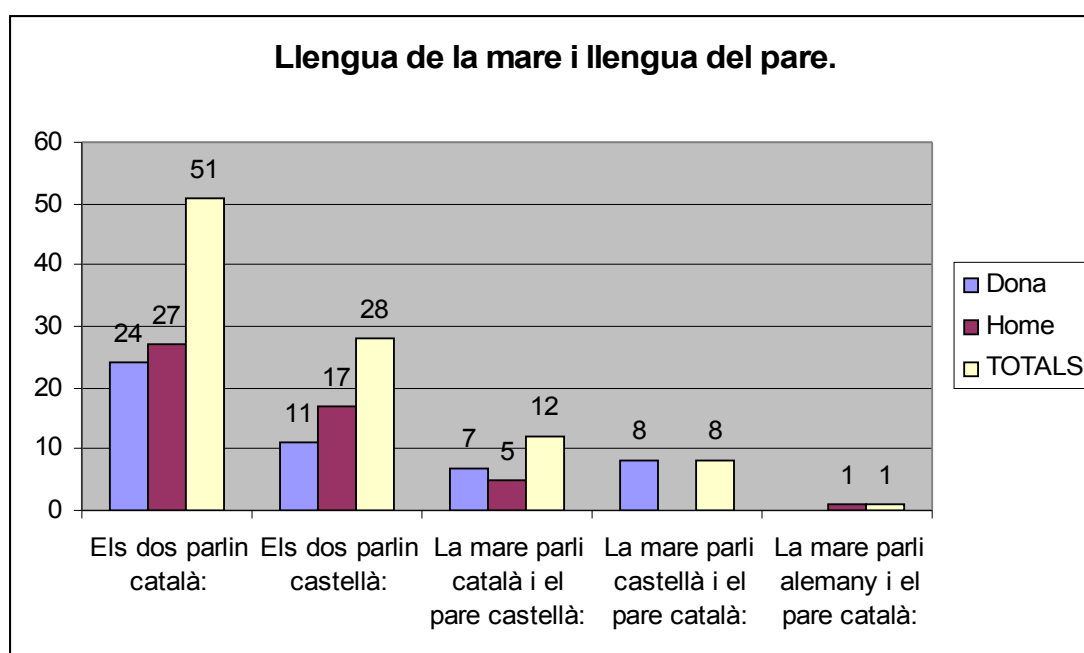
Un cop recollides tant les dades de les enquestes, com les del JClic, només m'ha calgut recopilar-les i transportar-les en una fulla excel per a poder fer càlculs i posteriors gràfics.

4.2. ENQUESTES

Per tal de poder tenir una visió global i significativa, he realitzat unes enquestes que han estat passades a 100 persones, les edats de les quals compreses entre els 16 i 17 anys, edat en la qual es cursa el batxillerat, en el qual m'he centrat, i totes elles dins l'àmbit territorial català, agafats de les quatre províncies, amb territoris com Maçanet (Girona), Flix (Lleida) o Reus (Tarragona), però amb el pes principal a Mataró tant enviades via e-mail, proporcionant una major extensió, com entregades en paper.

Per tal d'obtenir uns resultats homogenis, les enquestes han estat realitzades a 50 dones i 50 homes.

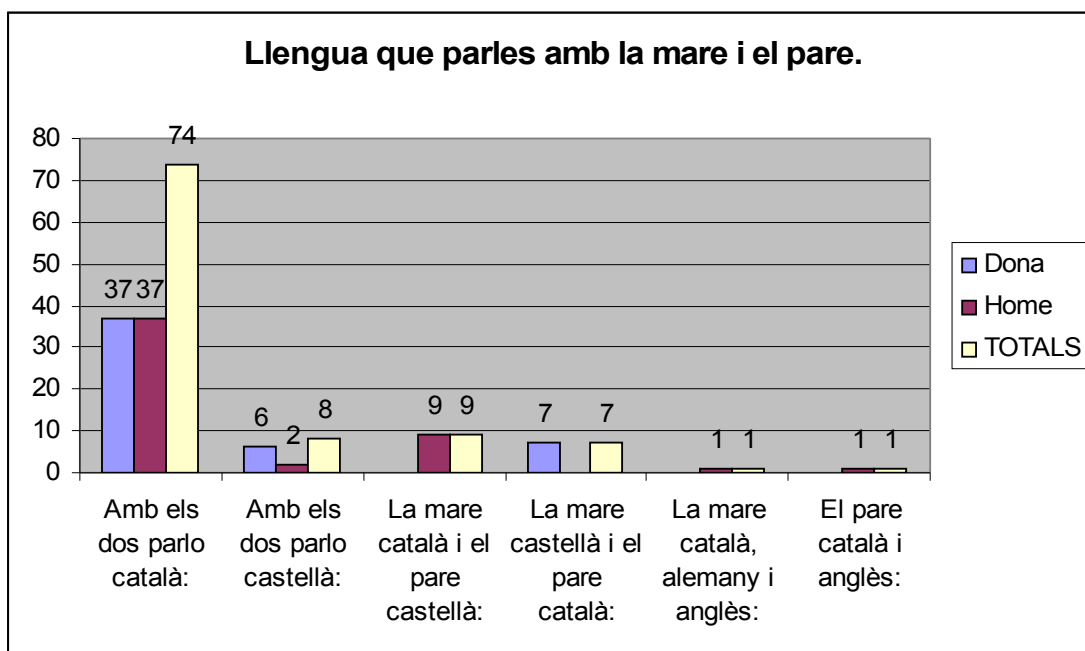
Els resultats en cada pregunta han estat els següents:

A la pregunta de quina llengua parla el pare i la mare, llengua que utilitza habitualment i amb la qual es dirigeix a la resta, els resultats són que una mica més de la meitat de pares i mares de les persones enquestades parlen el català, un 51%, per un 28% que parlen els dos castellà, és a dir, un 79% dels pares parlen una mateixa llengua.

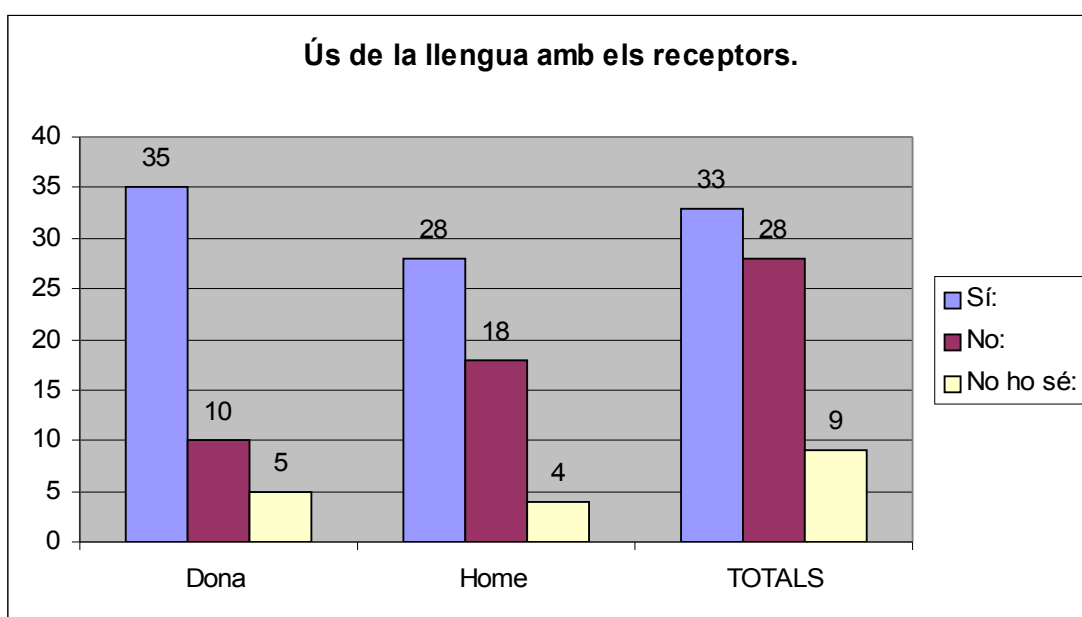
Tot seguit hi ha un 12% dels quals la mare parla català i el pare castellà i només un 8% dels quals és a l'inrevés, i la mare parla castellà i el pare català.

Un 1% té un dels dos pares que parlen una altra llengua.

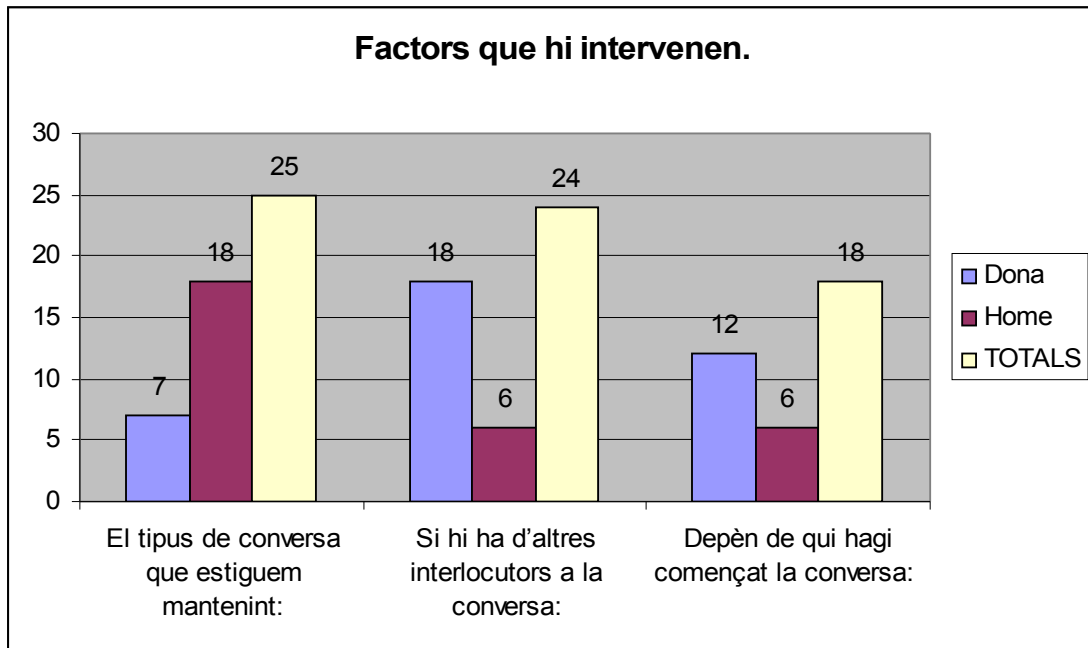

En aquesta pregunta una gran majoria, un 74%, parlen amb els seus pares en català, indistintivament de la llengua que ells parlin. Un 8% es dirigeix a ells en castellà, un 9% ho fa en català amb la mare i en castellà amb el pare, i un 7% a l'inrevés.

Un 1% ho fa en altres llengües. Per tant, doncs, podem afirmar que la majoria parla en català, sigui quina sigui la llengua dels pares.

Dels anteriors en el quals els seus pares parlaven diferents llengües, un 47% respecten l'ús de la llengua amb els receptors, és a dir, parla en la mateixa llengua que parla el receptor, o en la mateixa en què s'estava realitzant la conversa. Un 40% no ho fa, i la resta no ho sap.

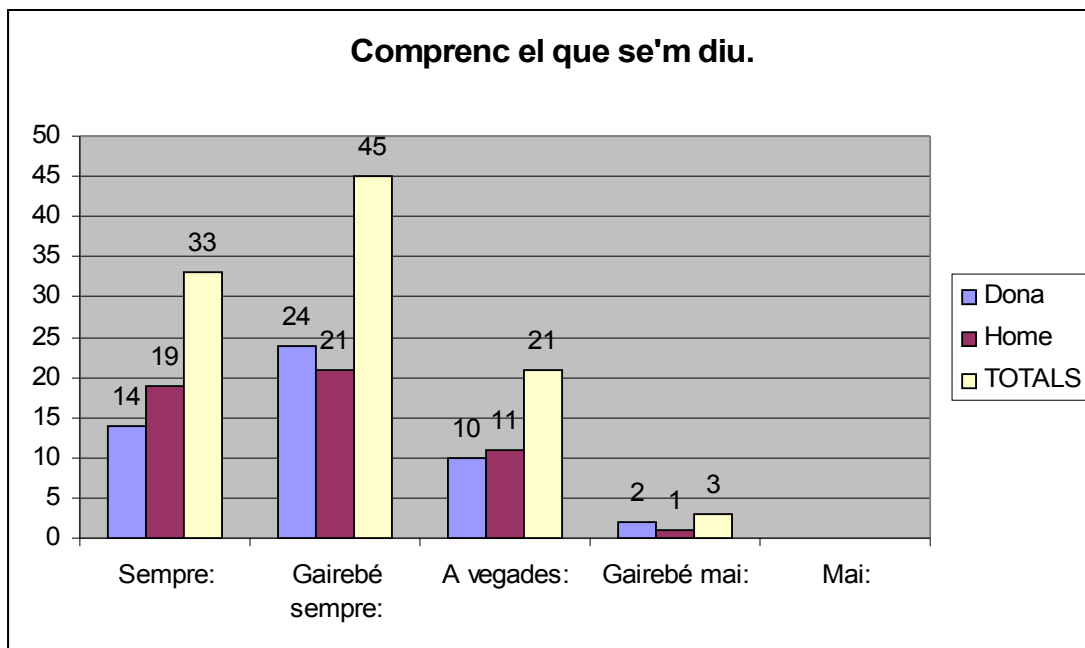

Dels que no respecten l'ús de la llengua amb el receptors, un 38% creu que depèn del tipus de conversa que estiguin mantenint, és a dir, depenent del tema del qual s'està tractant o en quin context s'estigui parlant. Un 36% depèn de si hi ha altres interlocutors a la conversa, emfatitzant en la llengua que ells parlin, i un 26% diu que l'ús de la llengua parlada depèn de qui hagi començat la conversa.

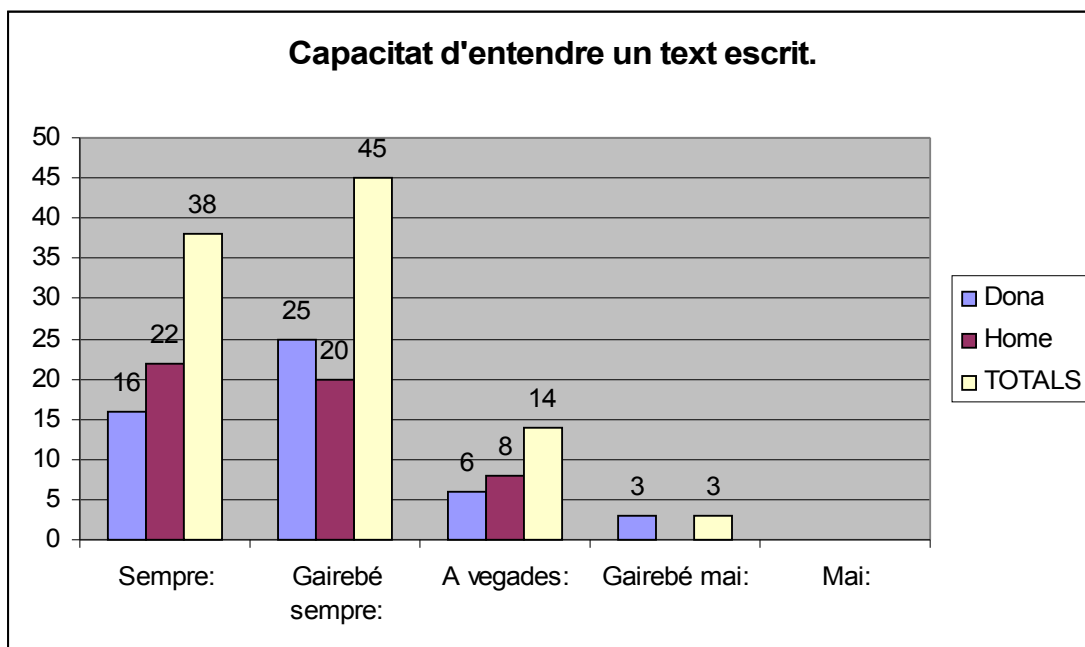
Per a poder determinar el grau de coneixement de l'anglès he formulat un seguit de qüestions, que, no tan sols indiquen les notes de l'escola, sinó també els diferents graus de dificultat que troben envers diversos factors:

- La comprensió del que es diu.
- La capacitat d'entendre un text escrit.
- La capacitat d'escriure un text.

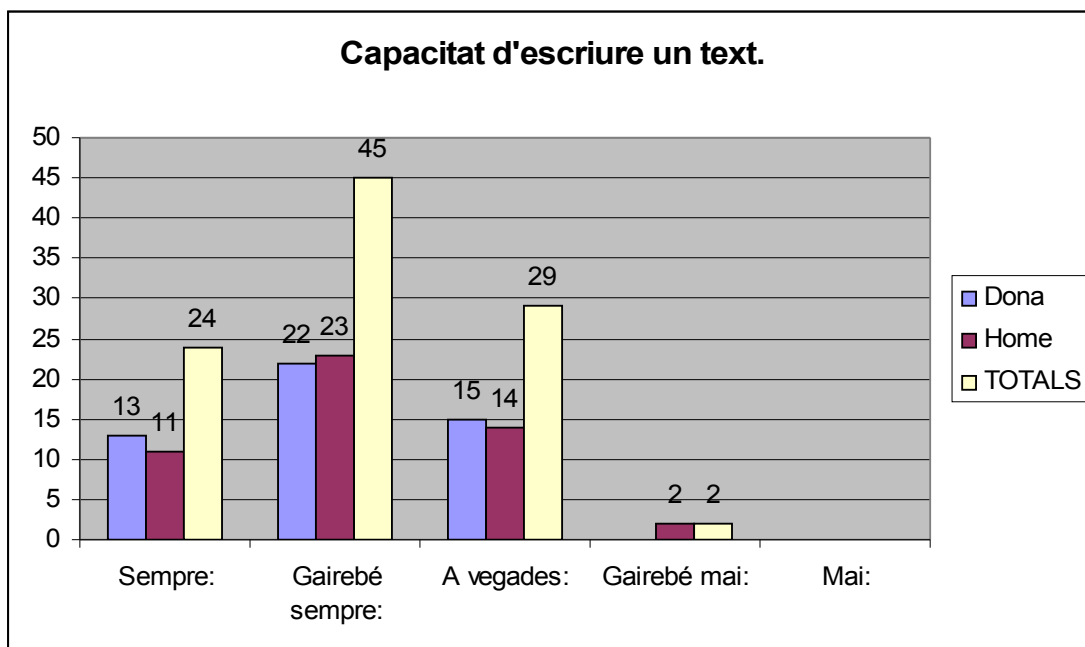

En la comprensió de l'anglès, gairebé la meitat diu que ho comprèn el que se li diu gairebé sempre, seguit d'un 33% que diu que sempre. Darrere hi ha un 21% que diu que a vegades, i amb un suspès hi ha un 3% que diu que gairebé mai. No hi ha ningú que afirmi que mai comprèn el que se li diu.

Un 45% diu ser capaç d'entendre un text escrit, el mateix nombre que en la mateixa resposta de l'anterior pregunta, mentre que la capacitat d'entendre'l sempre augmenta una mica, baixant la resposta de "a vegades". El "gairebé mai" es manté igual amb un 3%.

Es continua mantenint el 45% que afirma ser capaç d'escriure un text gairebé sempre, seguit d'un 29% que tan sols ho fa a vegades, un 24% diu que sempre i un tímid 2% gairebé mai.

Per tant podem concloure que dins d'aquests tres factors: la comprensió del que es diu, la capacitat d'entendre un text escrit i la capacitat d'escriure'l, la majoria d'ells els domina gairebé sempre, i es manté constant.

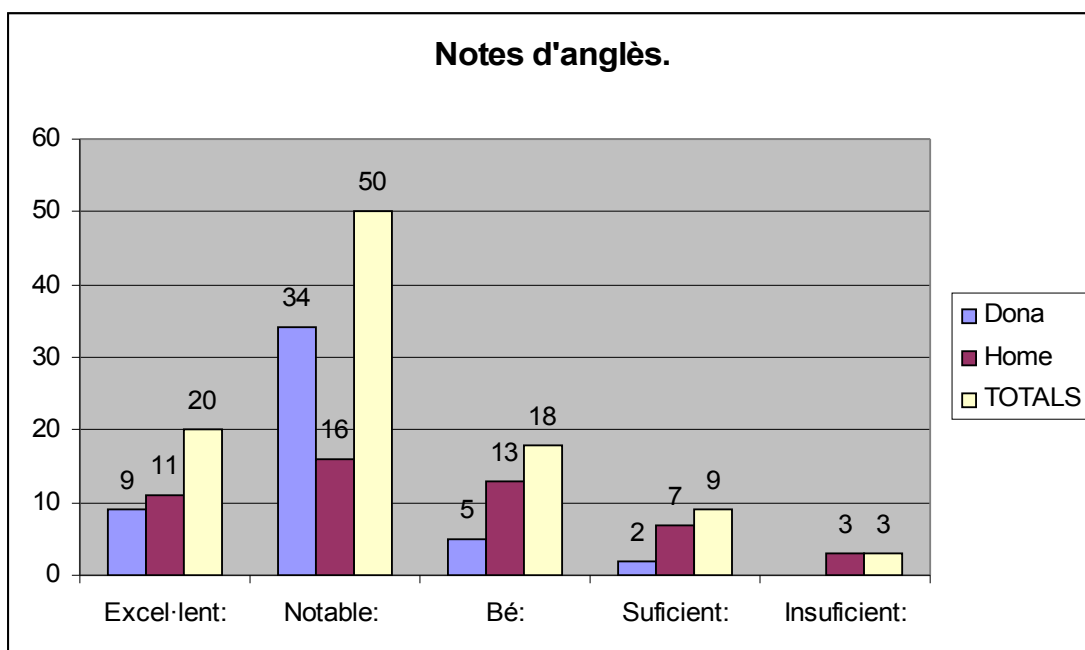
Ningú ha afirmat no tenir cap d'aquestes capacitats mai, mentre que el gairebé mai no ha sobrepassat el 3% en cap dels casos.

Observant els resultats donats a les altres respostes, podem concloure, també, que entendre un text escrit és més fàcil que comprendre el que es diu. Per tant, que és més fàcil comprendre una cosa plasmada en un paper, que l'expressió oral de la mateixa llengua.

En última posició i com a més complicat hi ha la capacitat d'escriure un text, i és lògic tenint en compte que molt sovint és més fàcil entendre una llengua que utilitzar-la, ja que no és necessari comprendre tot el contingut, sinó que pots relacionar allò que es

diu o que està escrit, prescindint de certes paraules o fins i tot de certes frases. És per això que molta gent és capaç d'entendre el català, per exemple, però no és capaç de parlar-lo o escriure'l (deixant de banda la vergonya que un pot tenir).

Es pot dir, per tant, que els tres ítems estan aprovats, recalçant que no hi ha gairebé diferència entre els resultats dels nois i les noies.

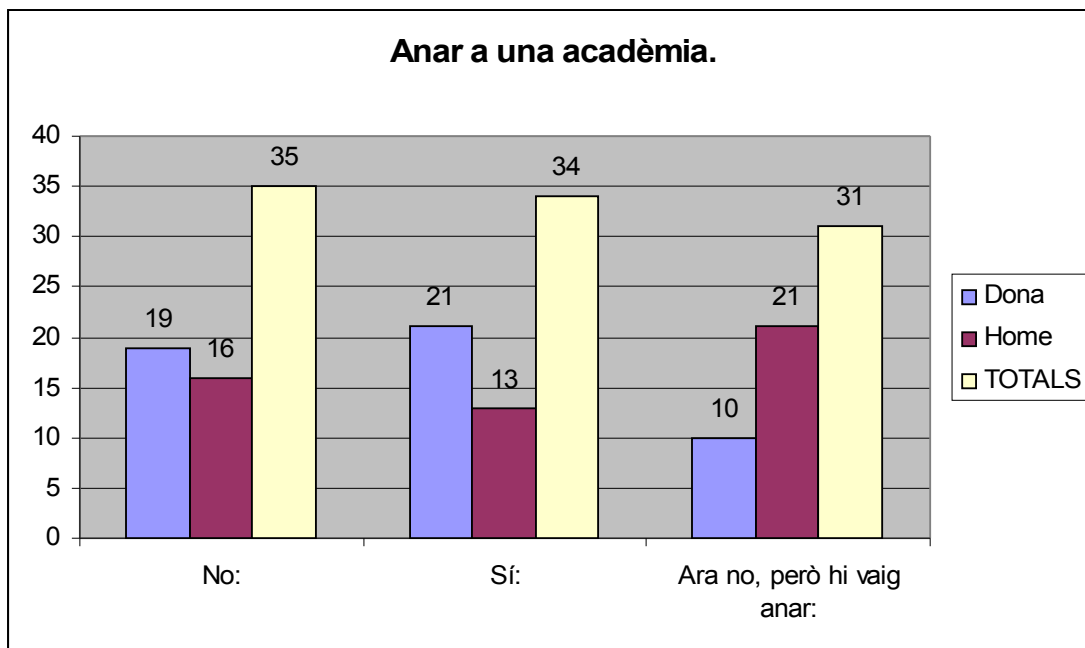

La meitat de les notes d'anglès dels enquestats és un notable, amb una gran diferència entre noies i nois. Les noies ocupen un 34%, mentre que els nois ho fan amb un 16%, una mica menys de la meitat.

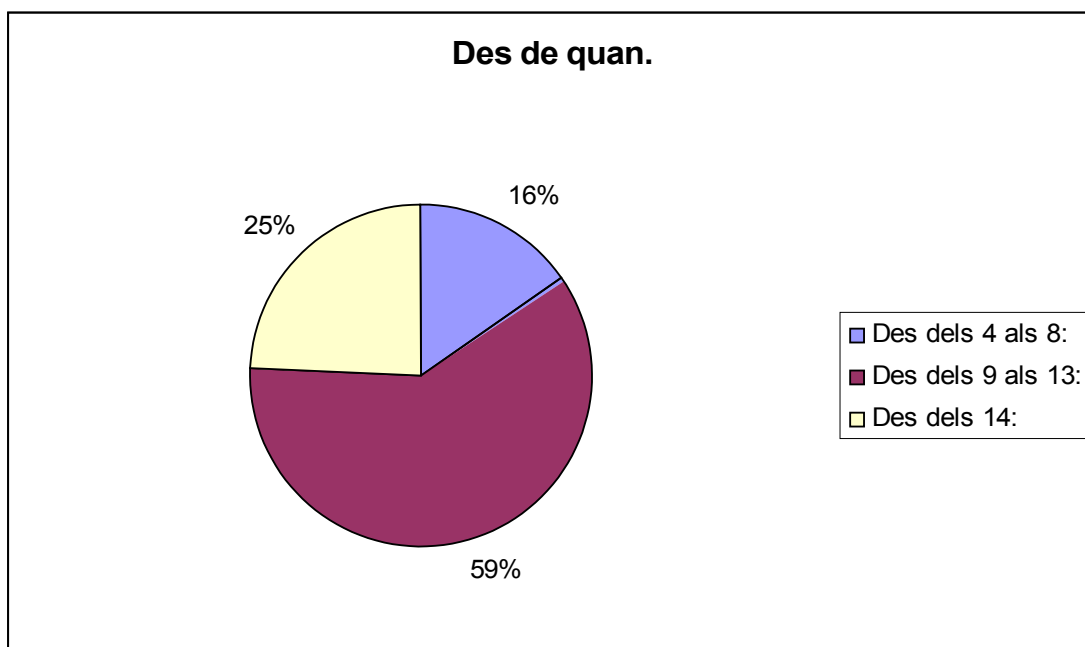
Seguidament la nota més obtinguda és l'excel·lent (20%), seguit del bé (18%).

Només un 9% treu suficients dels quals un 7% són nois per tan sols un 2% de noies. La insuficiència és baixa, amb un 3%, en el qual tots són nois.

Es pot afirmar que la mitjana de les notes de les noies en l'àmbit de la llengua anglesa és més elevat que el dels homes, més repartits en les 5 notes.

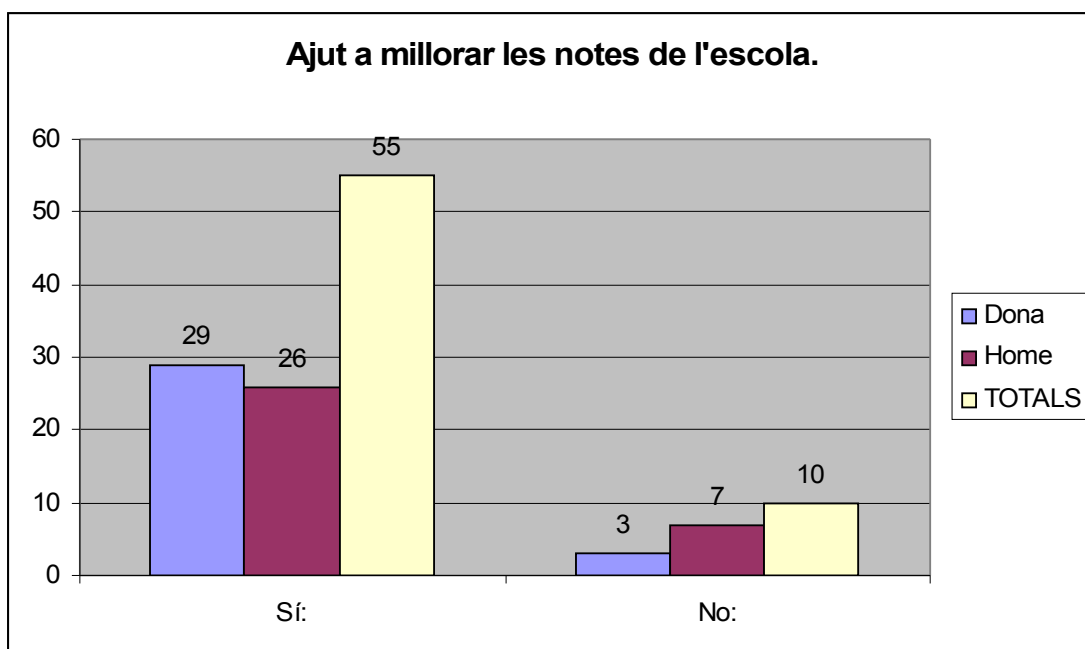
Un 35% afirma no haver anat mai a una acadèmia, contra un 65% que hi ha anat, dels quals 34% encara hi van. Hi ha, per tant, una gran majoria que en algun moment ha anat a una acadèmia.

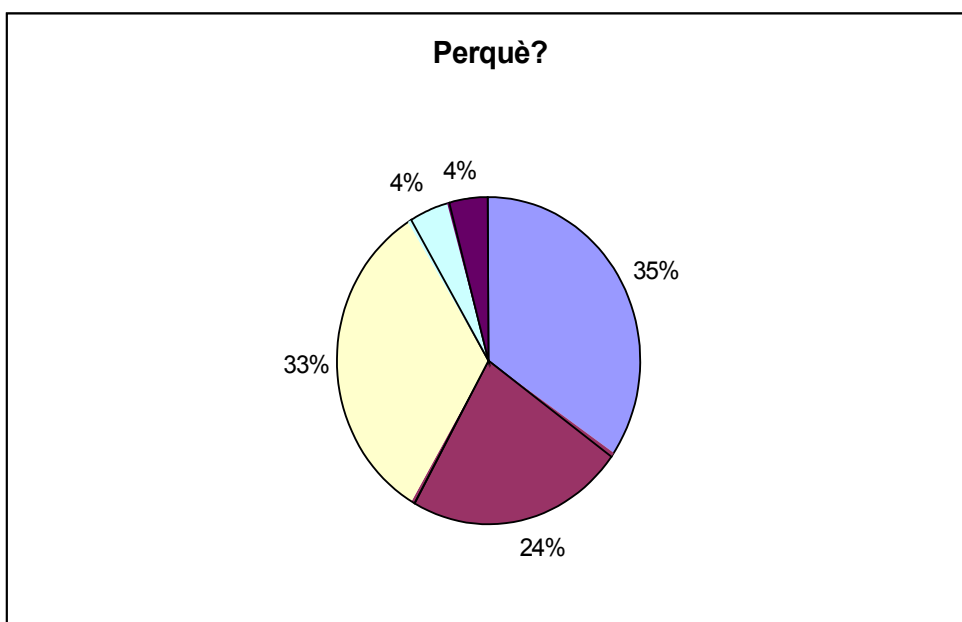
Un ampli 59% afirma anar a una acadèmia des dels 9 als 13 anys, és a dir, portar una mitjana de 5 a 6 anys estudiant en una acadèmia d'anglès. Un 16% ho fa des dels 4

als 8 anys, portant una mitjana de 10 a 11 anys, i un 25% ho fa des dels 14, portant-ne, per tant, de 2 a 3 anys.

És obvi que la majoria de nois que van a una acadèmia, hi han començat a estudiar a finals de la primària o a inici de l'ESO, que és quan l'anglès es torna una mica més complicat a l'escola. Només un 16% hi estudia des d'edats primerenques i una quarta part ho fa des dels 14, una edat molt avançada per començar a fer-ho i treure'n un bon profit. Això és degut, majoritàriament, a la pressió rebuda a l'escola en aquest període, i que obliga a estudiar la llengua anglesa fora, si es vol obtenir els resultats esperats.

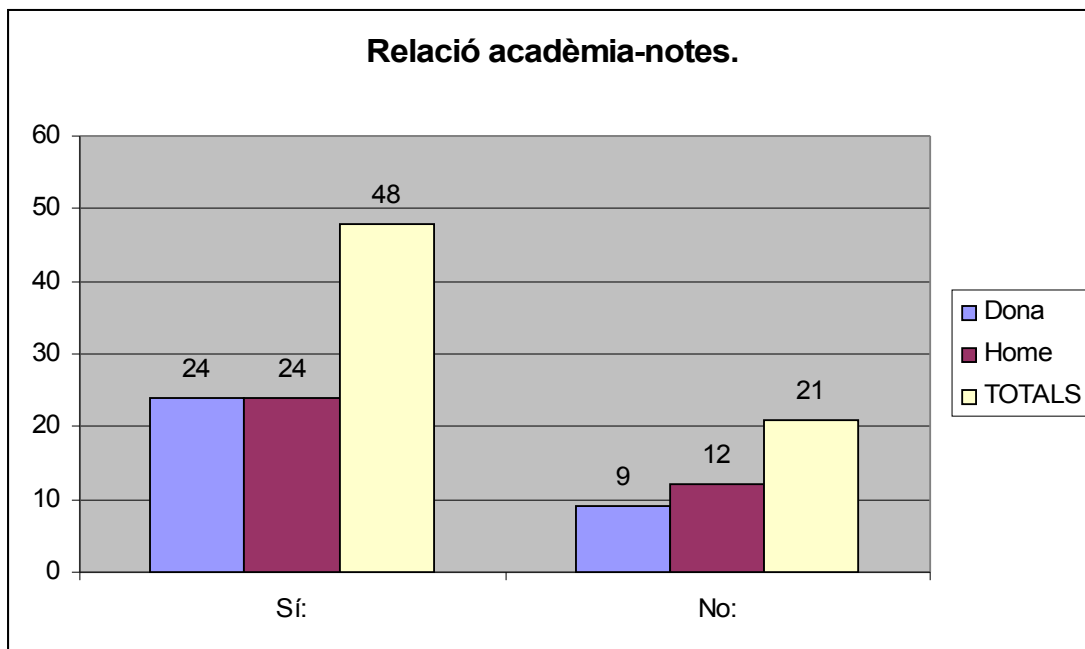
Dels 65 que afirmen d'anar a una acadèmia o d'haver-hi estudiat en algun moment de la seva vida, un 85% creuen que aquest fet els ha ajudat a millor les notes de l'escola. En contra d'un 15% que afirma que anar a una acadèmia no l'ha servit en la millora de les notes escolars.

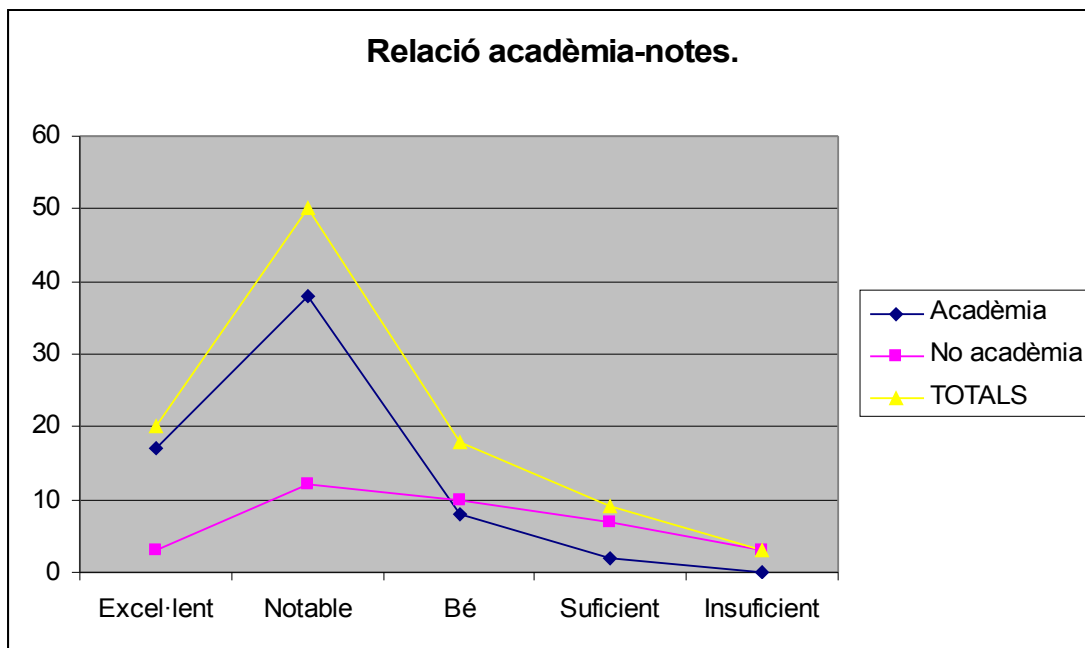
- Perquè he après coses que a l'escola no m'havien ensenyat, però que donaven per sopusat que ho sabia:
- Perquè he pogut repassar conceptes donats a classe:
- Perquè he après amb un altre mètode que m'ha ajudat i motivat més i he pogut aprendre més:
- Perquè crec que com més hores escoltis, llegeixis, escriguis i parlis en anglès, t'ajuda més a millorar el teu nivell d'anglès i et dona més confiança per practicar-lo.
- Tot depèn de la motivació i l'esforç que hi dediquis. Certament el nivell de les escoles no sol ser tant alt com el que et donen a les acadèmies, però amb pràctica tot s'aconsegueix.

A la pregunta de "Perquè m'ha ajudat a millorar les notes de l'escola?", les respostes han estat bastant igualades en les 3 preguntes que estaven escrites a l'enquesta. Les dues últimes han estat escrites en altres i les he agrupades per temàtica: "Perquè crec que som més hores escoltis, llegeixis, escriguis i parlis en anglès, t'ajuda més a millorar el teu nivell d'anglès i et dona més confiança per practicar-lo"; i "Tot depèn de la motivació i l'esforç que hi dediquis. Certament el nivell de les escoles no sol ser tant alt com el que et donen a les acadèmies, però amb practica tot s'aconsegueix".

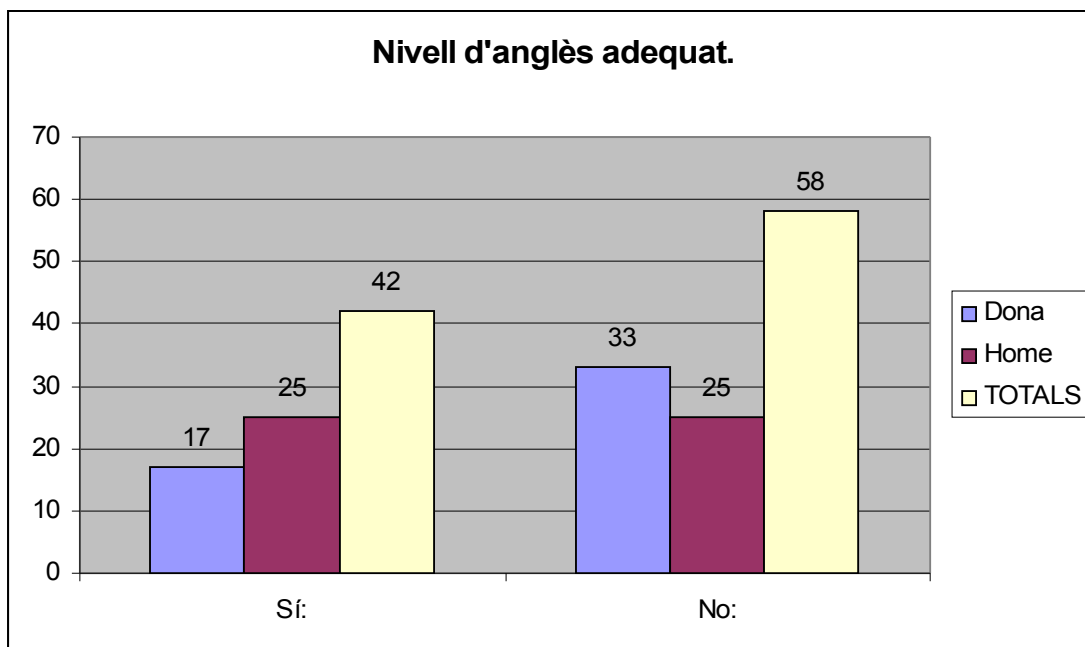
Un 35% creu que l'ajut que els ha donat anar a una acadèmia ha estat pel fet que a l'escola, sovint, donen per suposat conceptes o paraules que no s'han treballat. Un 33% creu que l'ha ajudat perquè ha après amb un altre mètode que l'ha ajudat i motivat més. I és que el sistema escolar de la llengua anglesa, no és el que hauria de ser, i es basa en la gramàtica i els exercicis escrits, i no ho fa de la manera natural en la qual realment s'aprenen els idiomes: parlant i escoltant, però sense l'èmfasi en les normes estrictes que són les que primer s'acaben oblidant. Un 24% creu que l'ha ajudat per repassar conceptes de classe.

A la pregunta: "Creus que hi ha una relació entre treure bones notes a anglès i anar a una acadèmia?", dels 65 que han anat a una acadèmia, 48 afirmen que sí que hi ha una estreta relació, cosa que representen un 68%. Un 32% creuen no haver-hi cap relació.

Visiblement hi ha una correlació entre les notes d'aquelles que han anat a una acadèmia i d'aquells que no. El notable i l'excel·lent són notes que treuen, majoritàriament persones que han realitzat uns estudis d'anglès addicionals a l'escola. El bé, el suficient i el suspès ho són d'aquells que mai han anat a una acadèmia.

A la última pregunta: "Creus que el nivell d'anglès impartit a l'escola és l'adequat?", és a dir, el nivell que m'imposen a l'escola és el que em poden imposar pels continguts que s'han treballat, la majoria afirma no ser-ho. I és que de fet, sovint demanen un

nivell que no és el que s'ha estat treballant, i que si no tens un coneixement addicional, és difícil completar.

4.3. PROJECTE JCLIC

Per tal de poder comprovar les hipòtesis, he necessitat un programa informàtic capaç d'emmagatzemar els resultats per poder fer els gràfics posteriorment. El programa també calia que es pogués realitzar a través de la xarxa, per tal de poder arribar més lluny, a més participants.

Després de comentar-ho amb una informàtica, em va suggerir que utilitzés el JClíc, un programa que reunia totes les característiques que demanava.

El JClíc està format per tres mòduls:

- JClíc

És el programa principal que permet executar els paquets d'activitats o les activitats independents creades amb el JClíc author. Amb aquest mòdul he pogut realitzar totes les activitats, i no tan sols amb paraules, sinó també amb imatges.

- JClíc Author

Aquest programa serveix per crear les activitats. Disposa d'una interfície intuïtiva i fàcil d'utilitzar que proporciona tots els recursos necessaris per la creació de les activitats.

- JClíc Reports

Registra els informes dels usuaris que executen les activitats amb el JClíc de manera local o per xarxa. Aquest mòdul m'ha estat realment útil per a unir les dades i poder-les avaluar.

El projecte el vaig dividir en tres parts, que a la vegada se subdividien en dues, les dues primeres. Cada part del projecte intenta recrear una habilitat diferent i els mecanismes que s'utilitzen en cada una també són diferents. Per tant el que es pretén és realitzar en un mateix projecte diversos apartats, lligats entre ells, però amb un objectiu lleugerament diferent.

Tampoc m'interessa que el participant sàpiga el nombre d'encerts i errors que ha realitzat, ja que això ho veig jo posteriorment en l'anàlisi de les dades.

El projecte realitzat amb el JClic pretén trobar diferències, sempre a partir del temps i del nombre d'encerts o errors, entre els participants bilingües i els participants monolingües. Per tal de poder fer arribar el projecte més enllà de les fronteres bilingües, que en el nostre cas és Catalunya, s'ha de penjar en un núvol, a la xarxa. I per aconseguir-ho ens hem ajudat del moodle de l'escola, un programari de codi lliure que crea entorns virtuals d'ensenyament i aprenentatge.

Primer doncs, m'he posat en contacte amb altres Escoles Pies de l'estat espanyol, intentant tenir un ventall prou ampli que abracés tant monolingües com bilingües. Així doncs hem trucat a les escoles pies de La Coruña, Santander i Bilbao, posant-nos en contacte amb algun directiu per demanar la realització de les preguntes del programa, remarcant que era una tasca ràpida de completar, i que només era necessari que fos efectuada per una classe d'uns 30 alumnes de primer o segon de batxillerat.

A partir d'aquí tan sols faltava designar un usuari i una contrasenya per tal que cada enregistrament fos individual, però sense tenir en compte l'usuari que realitzés l'activitat, ja que tan sols ens cal saber si és bilingüe o monolingüe, indiferentment de la procedència o del mateix nom.

En aquesta tasca m'ha ajudat l'Àlex Fernández, informàtic de l'escola i administrador del moodle de l'escola.

Les tres parts del projecte són les següents:

1. La primer part consisteix en la discriminació de la paraula que està escrita en anglès. Aquest apartat està a l'hora dividit en dos altres:

1.1 En aquest apartat la paraula anglesa apareix enmig de dues altres paraules, una en castellà i l'altre en gallec, basc o català indistintament. Cadascuna de les paraules amb un significat propi i diferent a la de les altres. Per a aquesta activitat no és

necessari un coneixement elevat de la llengua anglesa, ja que tan sols cal identificar la paraula a partir de la successió de lletres o de la morfologia.

Finger Aparato Tellado

Identifica la palabra inglesa.

encerts inlents temps

0 0 1

Activitat en marxa

1.2 En aquest, en canvi, les paraules tenen el mateix significat, així doncs realitzar-la és més fàcil. Basant-te en el significat pot requerir un cert coneixement, tot i que no és necessari.

Agujero Burato Hole

Identifica la palabra inglesa.

encerts inlents temps

0 0 1

Activitat en marxa

En l'exemple, les tres paraules tenen el mateix significat: "forat". La primera està escrita en castellà, la segona en gallec i la última en anglès. Així doncs el participant es pot basar en reconèixer la paraula "hole" a partir de la traducció de la paraula castellana, cosa que requereix un cert coneixement de l'anglès, o fer-ho com en l'anterior apartat, reconeixent, a partir de la morfologia, la paraula anglesa correcte.

2. La segona part es basa en l'efecte Stroop, una demostració d'interferència en el temps de reacció d'una tasca. Quan la paraula com ara "azul"... és impresa en un color que difereix del color expressat pel significat semàntic (com per exemple la paraula "rojo" impresa en tinta blava), ocorre un retard en el processament del color de la paraula, causant temps de reacció més lents i un augment d'errors.

D'aquesta activitat també n'he subdividida dues:

2.1 Tasca en la qual els colors estan escrits íntegrament en castellà.

2.2 Tasca en la qual els colors estan escrits en anglès. Aquesta suposa una mica més d'esforç, ja que s'ha de comprendre el significat dels colors en la llengua estrangera anglesa.

Green Orange Yellow

Identifica la palabra que designa este color.

encerts 0 intents 0 temps 1

Activitat en marxa

3. La tercera part es basa en els anomenats “false friends”, que són parells de paraules o frases en dos idiomes que tenen el so o la forma similars, però que difereixen en el significat. Aquesta pot ser una de les principals dificultats per als estudiants d’una llengua estrangera.

En aquest apartat he escollit quatre *false friends*:

Dessert: que significa “postre”, i no “desert”, que és desert.

Carpet: que significa “estora”, i no “carpeta”, que és folder.

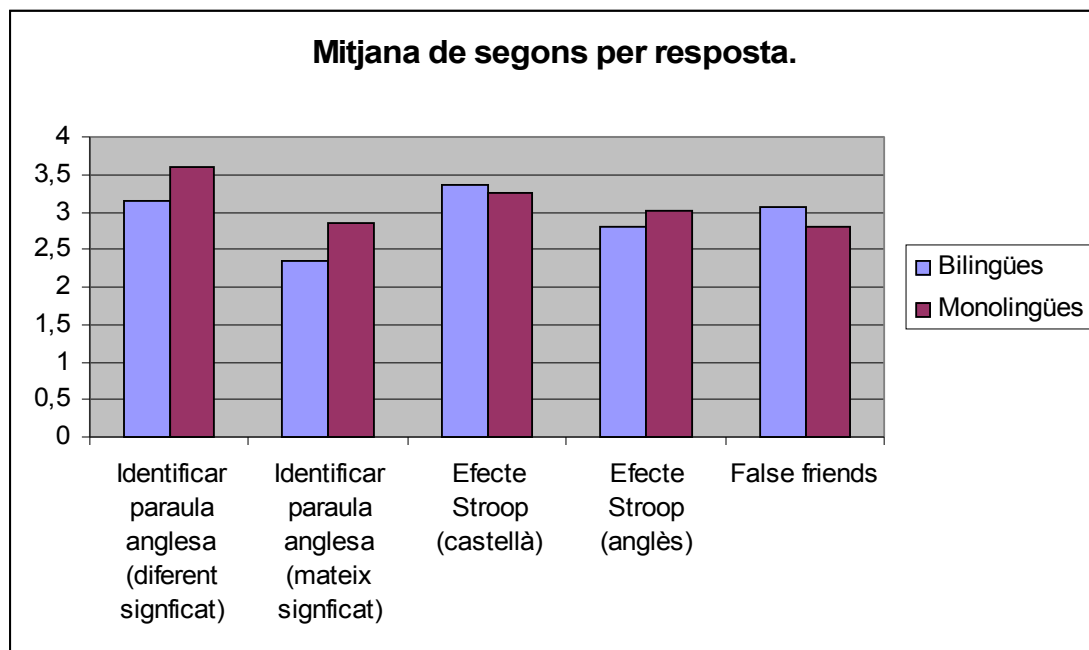
Soap: que significa “sabó”, i no “sopa”, que és soup.

Cap: que significa “gorra”, i no “capa”, que és layer.

Un cop he tingut tots els resultats de cada participant enregistrats i emmagatzemats a la base de dades del moodle, a la qual puc accedir com a administradora, juntament amb l'Eva Garcia, els he passat un per un fent una taula a l'excel.

Els resultats segons les gràfiques són els següents:

En la mitjana de segons per resposta, dividit en els diferents apartats, es pot veure com en els dos primers apartats el participant bilingüe ha resolt els problemes en menys temps.

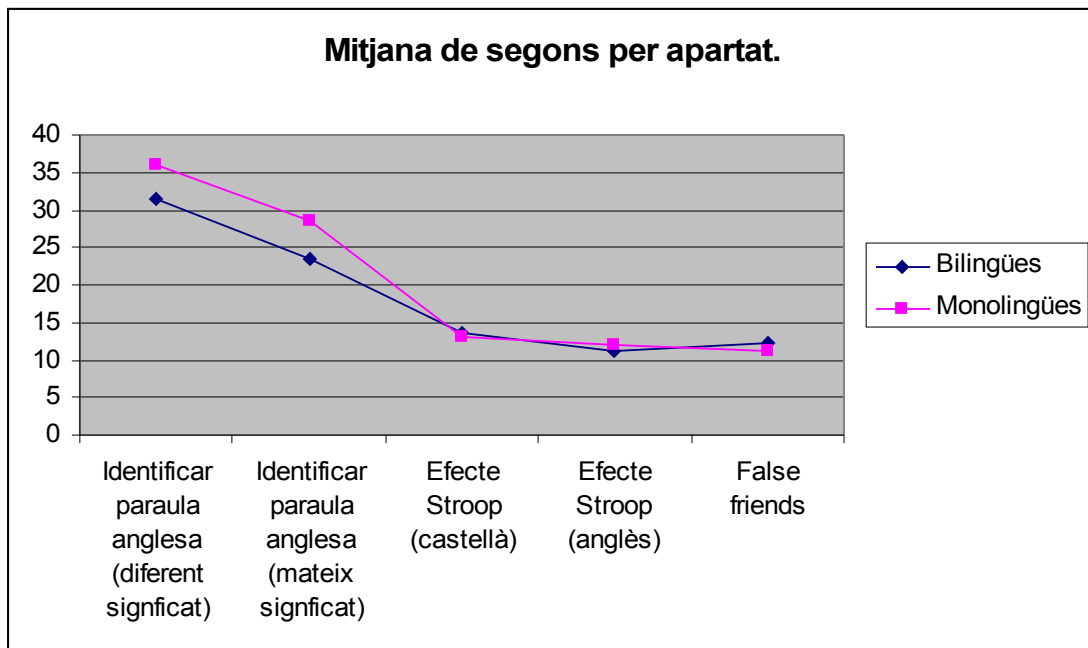
La resposta del bilingüe ha estat de 3,15 segons, i de 2,35. Mentre que la dels monolingües ha estat de 3,59, i de 2,84 (44 dècimes de segon i 49 més lents).

En l'efecte Stroop, els resultats han estat més igualats entre uns i altres. I els monolingües han estat poc més ràpids que els bilingües en la prova en la qual les paraules eren íntegrament en castellà, una dècima de segon més ràpids per resposta (3,26 els monolingües i 3,36 els bilingües). En l'apartat en anglès, els bilingües han estat dues dècimes més ràpids (de 2,8 a 3,01). Això pot ser degut a que els monolingües han realitzat la prova amb la seva única llengua, els bilingües han estat un pèl més lents per la reacció de pensament, o fins i tot en alguns casos de traducció, encara que els resultats són gairebé els mateixos. En l'anglès, en canvi, els resultats d'ambdós grups han disminuït, donat pel fet de l'agilitat de la prova que ja s'havia fet anteriorment, i que per tant portava ja el mecanisme més interioritzat. Aquí els bilingües han estat un tant més ràpids com a conseqüència de la reacció-acció d'aquests.

En la última prova, la dels *false friends*, els monolingües han estat més ràpids, com a conseqüència de la rapidesa en quant a l'estructuració de la seva única llengua, que fa que no hagin de pensar en una altra possible paraula de l'altre llengua que parlen.

S'ha de dir, també, que els resultats d'aquesta prova han estat més elevats per part dels bilingües, és a dir, que el nivell de l'anglès ha estat més elevat.

En aquest gràfic es pot apreciar la línia dels bilingües gairebé sempre per sobre de la dels monolingües en les diverses proves del projecte. En les parts on hi ha més diferència entre uns i altres són en les dues primeres, on la capacitat de discriminació és més elevada.

5. CONCLUSIONS

Conclusions sobre l'aprenentatge de l'anglès.

L'explicació que es considera més sovint per entendre el baix nivell d'anglès a Catalunya és el deficient sistema escolar d'ensenyament d'idiomes. És cert, però hi ha almenys dues raons més. Que el sistema educatiu és pobre, no n'hi ha cap dubte. L'èmfasi en les explicacions gramaticals i els exercicis escrits no porta a gaire més que a aconseguir que algunes paraules i frases "sonin". I el que requereix l'aprenentatge és, en primer lloc, exposició a la llengua: és a dir, escoltar l'anglès, familiaritzar-s'hi i, després, molta pràctica oral. La majoria d'alumnes creu que l'anglès a l'escola no els ajuda pels mètodes emprats, i que les acadèmies ajuden per aquest fet, pel fet motivacional, pel repàs i pels nous conceptes.

És possible que el nou pla d'educació ajudi a millorar l'ensenyament. No obstant, els experts en aprenentatge d'idiomes adverteixen que són necessàries almenys 2.500 hores d'exposició a una llengua per començar a parlar-la amb una certa fluïdesa. El sistema educatiu (dels 6 als 18 anys) proporciona només unes 1.000 hores. Per tant, la resta s'ha de buscar fora. De fet, l'opció de realitzar estudis d'anglès en una acadèmia és molt freqüentada per a alumnes de totes les edats, per sobretot quan l'anglès a l'escola es complica i es veuen ofegats. En quant a les notes, la millora d'aquestes pel fet de fer hores fora, és evident, i la majoria d'alumnes creuen que el nivell d'anglès a l'escola no és l'adequat.

La segona explicació que fa de l'aprenentatge de l'anglès una tasca extremadament difícil és l'actitud cultural que hi ha a Catalunya respecte als idiomes. No es valoren com la riquesa que són: més aviat podríem dir que són rebutjats. La prova és la predilecció perquè tot estigui únicament en català o espanyol, i que el que està en llengües estrangeres sigui doblat o traduït. Les pel·lícules estrangeres estan doblades i en els informatius de la televisió ben poques vegades es pot sentir persones estrangeres parlant en el seu idioma amb subtítols. El resultat és que avui dia a Catalunya, si no es busca de manera activa, l'anglès no se sent, no s'hi està exposat, i l'exposició és una condició necessària per a l'aprenentatge.

A més a més, ni a Catalunya ni a Espanya hi ha referents culturals, persones de prestigi, que siguin multilingües, un exemple podria ser el mateix president del govern Mariano Rajoy.

Una altra manifestació d'aquesta actitud cultural de rebuig pels idiomes la veiem en les deficientes traduccions escrites en molts llocs públics. Com és el cas del cartell de benvinguda al centre comercial del Mataró Parc, que enlloc de dir "Welcome" diu "Wellcome". Però ningú sembla preocupar-se per ser lingüísticament rigorós.

Una altra explicació de per què costa tant aprendre anglès a Catalunya és el fet que aquí també parlem castellà, una de les llengües majoritàries del món, i per això tenim accés a moltes coses a través d'aquesta. Hi ha nombrosos estudis que avalen que com més majoritària és la llengua materna d'una comunitat, menys predisposició hi ha a aprendre llengües estrangeres. En aquest sentit, nosaltres som com els francesos o els alemanys que, com que tenen llengües grans, també tenen més dificultats per parlar anglès. En canvi, els escandinaus o els holandesos, amb llengües maternes minoritàries, si no saben anglès no es poden comunicar amb gairebé ningú de fora dels seus països, la qual cosa els fa valorar l'anglès d'una altra manera i els predispone a aprendre'l.

Conclusions del bilingüisme i l'anglès.

El bilingüisme estrictament familiar no afecta en l'aprenentatge d'una llengua estrangera, ja que aquest és degut al bilingüisme de l'entorn. I això refuta algunes afirmacions que diuen que parlar català en l'entorn familiar, i no utilitzar el castellà a casa, afecta en les notes de la llengua espanyola. De fet, podríem dir que tot el contrari, i que les dues llengües s'ajuden mútuament, amb processos de memòria que es poden utilitzar en les diferents assignatures, incloses les de llengües.

També s'ha de tenir en compte les similituds que hi ha amb la fonètica anglesa i el català, que no té el castellà, i que per tant millora i ajuda en l'aprenentatge i pronunciació de la llengua.

El bilingüisme millora la capacitat d'atenció i concentració, i entrena la memòria. Com a conseqüència del fet de mantenir una llengua en silenci mentre s'utilitza l'altre, i pel fet d'haver de controlar les dues, tot i només haver de parlar-ne una. Per això parlar dos idiomes implica uns avantatges més enllà del simple acte comunicatiu.

Aquests avantatges no són visibles tan sols en la parla de la llengua, sinó també en el dia a dia. Un alumne bilingüe té una capacitat d'atenció en qualsevol ambient, que no té el monolingüe. Per exemple en una classe plena de gent, on tothom parla al mateix temps. Les persones que parlen dues llengües tenen una major facilitat per focalitzar la seva atenció i no distreure's.

Per tant, el bilingüisme és un tret positiu, i no només ajuda en l'aprenentatge d'una altre llengua sinó que també ho fa en aspectes cognitius. Una bona manera d'entrenar la memòria doncs, és aprenent una nova llengua.

6. AGRAÏMENTS

Després tota la feina realitzada amb aquest treball de recerca, em sento amb la obligació d'agraïr a tots els que han dedicat una mica de temps i feina a allò que estava prenent forma de mica en mica.

Com en tot treball o tasca es necessita disposar d'ajuda per part dels altres, punts de vista i coneixements.

En primer lloc, vull donar les sinceres gràcies a l'Eva Garcia, per ajudar-me en tots els punts del treball, per dirigir-me i encaminar-me quan anava errada, per donar-me idees, per realitzar algunes trucades i ajudar-me amb alguns contactes, i, en general, per dedicar-me molt del seu temps a la realització del treball, i recolzar-me en aquells moments més difícils on temps i feina són gairebé incompatibles.

També donar les gràcies a la Mireia Salas, del CGO, per dedicar-me temps i proporcionar-me el primer contacte amb el tema.

Vull donar les gràcies a la Prudens, que em va dedicar moltes tardes introduïnt-me al món de la informàtica, d'on estava molt perduda, i també al centre informàtic Síntesi, pel curset que em van fer del JClic.

Vaig necessitar disposar d'un material, el qual l'escola me'l va facilitar sense cap problema, per aquest motiu volem donar les gràcies, en especial a l'Àlex Fernández, administrador del moodle de l'escola, per deixar-me utilitzar-lo pel treball, per ajudar-me en la confecció d'aquest, i dedicar-me temps per explicar-me el funcionament d'aquest.

També donar gràcies a l'Hospital Sant Pau, i a les Escoles Pies de la Corunya, Saragossa, Madrid, Sevilla i Bilbao per contestar les peticions, i sobretot a la de Santander, per realitzar la tasca del JClic.

També al meu entorn, tant amics com familiars que m'han hagut d'estar aguantant durant aquests mesos, que m'han donat ajuda, idees, suport i l'ànim necessari ens els moments més difícils.

Gràcies a tot el conjunt el meu treball de recerca ha acabat, i estic molt satisfeta de tots els resultats de l'esforç. Una altra vegada, moltes gràcies!

7. NETGRAFIA

http://ca.wikipedia.org/wiki/Caracter%C3%ADstiques_ling%C3%BC%C3%ADstiques_de_l%27angl%C3%A8s_parlat_per_catalan%C3%B2fons

<http://www.btinternet.com/~ted.power/l1spanish.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/Non-native_pronunciations_of_English#Catalan

<http://www.uiowa.edu/~acadtech/phonetics/>

<http://www.ca.globaltalentnews.com/actualitat/reportatges/4026/Bilinguisme-des-del-bressol.html>

<http://eso2n.blogspot.com/2010/06/bilinguisme-i-diglossia.html>

<http://www.eumed.net/rev/cccsc/03/apgg.htm> (contacte amb Ana Pilar Gutiérrez Gutiérrez)

<http://www.uoc.edu/euromosaic/web/document/catala/ca/i1/i1.html>

<http://www.omnium.cat>

<http://www.lavanguardia.com/internacional/20110508/54151327235/quebec-mira-a-catalunya.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/English_as_a_foreign_or_second_language

<http://www.answers.com/topic/bilingualism-second-language-learning-and-english-as-a-second-language>

<http://www.languagepolicy.net/archives/Krashen7.htm>

<http://www.catalunyavanguardista.com/cat/?p=4004>

<http://www.idescat.cat/territ/basicterr?>

[TC=6&V0=3&V1=3&MN=1&V3=3115&PARENT=25&CTX=B](http://www.idescat.cat/territ/basicterr?TC=6&V0=3&V1=3&MN=1&V3=3115&PARENT=25&CTX=B)

[http://translate.google.com/translate?
hl=ca&rurl=translate.google.cat&sl=en&tl=es&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Individual
variation_in_second_language_acquisition](http://translate.google.com/translate?hl=ca&rurl=translate.google.cat&sl=en&tl=es&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Individual_variation_in_second_language_acquisition)

http://magazine.lavanguardia.com/salud/psicologia/reportaje/cat_id/60

<http://mibebilingue.blogspot.com/> (contacte amb Diana, dss79@hotmail.com)

<http://www.youtube.com/watch?v=Rdg2Xo2UYLQ> (contacte amb María Teresa Bajo Molina, mbajo@ugr.es)

<http://www.actualidaduniversitaria.com/tag/maria-teresa-bajo-molina/>

[http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/13-comunicacio/20-comunicacio/424587-que-
no-es-rovelli-langles.html?cks_mnu_id=196&cks_darrers_mnu_id=196:75:459](http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/13-comunicacio/20-comunicacio/424587-que-no-es-rovelli-langles.html?cks_mnu_id=196&cks_darrers_mnu_id=196:75:459)

<http://www.ncela.gwu.edu/> (Centre Nacional per a l'adquisició de l'idioma anglès)

<http://www.bilingualreaders.es/recursos/todo-sobre-bilinguismo/>

http://www.multilingualchildren.org/getting_started/language_system.html

<http://gananzia.com/las-razones-de-nuestros-problemas-con-el-ingles>

http://ca.wikipedia.org/wiki/Fonologia_del_catal%C3%A0

[http://www.down21.org/web_n/index.php?
option=com_content&view=article&id=1131%3Acomunicacion-lenguaje-y-
habla&catid=92%3Aeducacion&Itemid=2084&limitstart=14](http://www.down21.org/web_n/index.php?option=com_content&view=article&id=1131%3Acomunicacion-lenguaje-y-habla&catid=92%3Aeducacion&Itemid=2084&limitstart=14)

<http://www.lavanguardia.com/temas/inmersion-linguistica/index.html>

http://www.asasve.es/img/web/gencat05_5cat_ieI_biling.pdf

[http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Informe%20de%20politica
%20linguistica/Arxiu/09_I_marc_legal.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Informe%20de%20politica%20linguistica/Arxiu/09_I_marc_legal.pdf)

<http://www6.gencat.cat/llengcat/noves/hm02hivern/catalana/annex1.pdf>

http://es.wikipedia.org/wiki/Euskera_en_el_sistema_educativo

<http://www.educacion.gob.es/cee>

<http://www.euskadi.net/bopv2/datos/1982/12/8201955a.pdf>